

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

DIPLOMSKA NALOGA

EVA TURK

KOPER, 2015

2015

DIPLOMSKA NALOGA

EVA TURK

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Diplomska naloga

VPLIV INFORMACIJSKO–KOMUNIKACIJSKE
TEHNOLOGIJE NA NAČIN KOMUNIKACIJE
MED MLADIMI

Eva Turk

Koper, 2015

Mentorica: izr. prof. dr. Viktorija Florjančič

POVZETEK

Glavni namen naloge je raziskati, kakšen vpliv imajo nove tehnologije na mlade, predvsem na njihov način komuniciranja z vrstniki in starši. V teoretičnem delu diplomske naloge obravnavamo načine komuniciranja in proces komunikacije, predstavimo informacijsko komunikacijsko tehnologijo za podporo komuniciranja ter opišemo vplive posameznih tehnologij na način komunikacije mladih. V empiričnem delu naloge predstavljamo rezultate ankete, ki smo jo izvedli med mladimi starimi od 15 do 29 let. Rezultati ankete kažejo, da mladi še vedno največ komunicirajo osebno, vendar pa za pogovore veliko uporabljajo tudi mobilne telefone in internetno komunikacijo, za katere menijo, da jim olajšajo vsakodnevno komunikacijo in da zaradi njih ne zapostavljajo osebnih odnosov s prijatelji.

Ključne besede: komunikacija, informacijsko-komunikacijska tehnologija, mladi, mobilni telefon, internet, socialna omrežja.

SUMMARY

The main purpose of this work is to research, what influence on young people do new technologies have, above all their manner of communication with their coevals and parents. In the theoretical part of the diploma thesis we deal with manners of communication and the process of communication, we introduce the information communication technology for the support of communication by the youth. In the empirical part of the work we present the results of the questionnaire, which we carries out between young people from 15 to 29 years old. The results of the questionnaire show, that young people still communicate the most in person, however, they also use mobile phones and internet communication, for which they consider, that with their help, the everyday communication gets easier and that because of them they don't neglect their relationship with friends.

Key words: communication, information-communication technology, youth, mobile phone, internet, social network.

UDK: 004.738.5-053.81(043.2)

ZAHVALA

Za pomoč pri pisanju diplomske naloge se iskreno zahvaljujem izr. prof. dr. Viktorji Florjančič, ki me je strokovno usmerjala in mi dajala koristne nasvete.

Prav tako se zahvaljujem staršem in bratu ter vsem prijateljem, ki so mi ves čas študija stali ob strani in me podpirali.

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč.....	1
1.2	Namen in cilji diplomskega dela.....	2
1.3	Predvidene metode za doseganje ciljev diplomskega dela	3
1.4	Predvidene predpostavke in omejitve diplomskega dela	3
2	Komunikacija	4
2.1	Opredelitev osnovnih pojmov	4
2.2	Načini komuniciranja	5
2.3	Proces komuniciranja	8
3	Informacijsko-komunikacijska tehnologija za podporo komuniciranja	10
3.1	Komuniciranje preko telefonskih omrežij.....	10
3.2	Računalniško posredovano komuniciranje	11
3.3	Spletna socialna omrežja.....	13
4	Uporaba IKT in njen vpliv na komunikacijo mladih	16
4.1	Pogostost uporabe IKT.....	16
4.2	Vpliv mobilnega telefona na komuniciranje mladih.....	16
4.3	Vpliv interneta na komuniciranje mladih.....	18
4.4	Vpliv socialnih omrežij na komuniciranje mladih	19
5	Raziskava komuniciranja med mladimi	21
5.1	Potek raziskave in predstavitev vzorca raziskave	21
5.2	Analiza podatkov in predstavitev raziskave.....	21
5.3	Preverjanje hipotez.....	33
6	Sklep	35
	Literatura in viri	37
	Priloga	41

PONAZORILA

Slika 1: Komunikacijski model	8
Slika 2: Pogostost osebne komunikacije	21
Slika 3: Pogostost komuniciranja preko telefona	22
Slika 4: Pogostost komuniciranja preko sistemov za neposredno sporočanje	22
Slika 5: Pogostost komuniciranja preko e-pošte	23
Slika 6: Pogostost komuniciranja preko socialnih omrežij	23
Slika 7: Pogostost pošiljanja SMS in MMS sporočil	24
Slika 8: Pogostost uporabe telefona za klicanje	25
Slika 9: Pogostost igranja iger na mobilnih telefonih	25
Slika 10: Pogostost uporabe telefona za fotografiranje in snemanje video posnetkov	25
Slika 11: Pogostost dostopanja do interneta preko mobilnega telefona	26
Slika 12: Pogostost poslušanja glasbe na mobilnem telefonu	26
Slika 13: Pogostost komuniciranja z določenimi osebami	28
Slika 14: Namen uporabe internetne komunikacije	29
Slika 15: Osebno poznanstvo Facebook prijateljev	30
Slika 16: Kateri napravi bi se lažje odpovedali?	33
Preglednica 1: Najpogostejši način komuniciranja	24
Preglednica 2: Najpogostejši namen uporabe mobilnega telefona	27
Preglednica 3: Telefon/internetna komunikacija olajšata vsakodnevno komunikacijo.	30
Preglednica 4: Uporaba telefona omogoča, da se lahko umaknem od ljudi okoli sebe.	31
Preglednica 5: O svojih težavah lažje govorim preko telefona/interneta kot iz »oči v oči«. ...	31
Preglednica 6: Zaradi telefona/socialnih omrežij zapostavljam osebne odnose s prijatelji.	32
Preglednica 7: Preko telefona/socialnih omrežij lahko spoznam več novih prijateljev.	32
Preglednica 8: Telefon/socialna omrežja omogočajo, da se pretvarjam za drugo osebo.	32
Preglednica 9: Telefon/računalnik lajša način življenja	33

1 UVOD

Komuniciranje predstavlja pomembno vlogo v vsakdanjem življenju vsakega posameznika. Kavčič (2004, 3) meni, da je »komuniciranje ena bistvenih dejavnosti, ki omogoča obstoj in razvoj posamezniku in organizaciji«. Komuniciramo lahko na različne načine – z govorom, s kretnjami ter tudi z različnimi podobami in pisavami.

Način komunikacije se skozi čas spreminja, predvsem zaradi razvoja najrazličnejših tehnologij, preko katerih lahko komuniciramo. Z razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) se spreminja način komunikacije in tudi odnosi med ljudmi. V literaturi naletimo na dva pojma, in sicer informacijska tehnologija (IT) ter informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT). IT zajema računalniško opremo, programe, telekomunikacijsko opremo in informacijske storitve (Čelebič in Rendulič 2012). Med IKT pa štejemo elektronsko zasnovane tehnologije, ki jih uporabljamo za zbiranje, shranjevanje in obdelavo podatkov. Poudarek je na tehnologijah, ki z računalniško zmogljivostjo, zagotavljajo potrebne informacije in obdelavo znanja (Bučar 2001, 133). V nadaljevanju bomo uporabljali pojem IKT.

Danes imamo na voljo najrazličnejše medije, ki nam ponujajo veliko možnosti za komuniciranje. Naši starši in stari starši so svojo mladost preživljali brez telefonov, računalnikov in interneta, veliko več so se družili osebno. Danes so osebni stik in druženje zamenjali predvsem mobilna telefonija, internet in spletna socialna omrežja, ki so povsem spremenili navade komuniciranja.

1.1 Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč

Še nekaj desetletij nazaj so se ljudje sporazumevali le osebno ali preko pisem, danes pa si ne predstavljamo življenja brez mobilnih telefonov, računalnikov in drugih naprav, ki jih uporabljamo v vsakdanjem življenju in nam olajšajo komuniciranje. Mladi danes odraščajo ob uporabi najrazličnejših naprav, brez katerih si ne predstavljajo preživljanja svojega prostega časa. Druženje na ulicah in igriščih je zamenjalo preživljanje časa pred računalniškimi zasloni. Tudi srečanja na kavi niso več takšna, kot so bila, saj ima namesto pogovora vsak v roki svoj telefon, na katerem preverja najnovejše novice na Facebooku in piše SMS sporočila. Glede na podatke Statističnega urada Republike Slovenije (SURS 2014) 89,7 % mladih¹ uporablja računalnike dnevno, prav toliko % mladih dnevno uporablja internet. 70,1 % mladih najpogosteje dostopa do interneta preko mobilnih telefonov ali drugih mobilnih naprav, 32 % pa preko prenosnih ali tabličnih računalnikov. Velika večina mladih (83,6 %) redno sodeluje tudi na družabnih in socialnih omrežjih (SURS 2014). SURS je z raziskavo o uporabi IKT med mladimi, starimi od 16 do 24 let, ugotovil, da uporaba IKT ne zmanjšuje pogostosti neposrednega druženja. Z osebami, s katerimi mladi največ komunicirajo virtualno, se družijo

¹ Stari med 15 in 29 let.

tudi osebno. Tako ugotavljajo, da sta virtualna komunikacija in uporaba IKT povezana z neposredno komunikacijo (SURS 2011).

IKT nam omogoča lažje komuniciranje ter ohranjanje stikov s prijatelji iz različnih delov države, sveta. Preko socialnih omrežij lahko spoznamo nove prijatelje ali partnerje. Računalniško posredovano komuniciranje nam pomaga širiti komunikacijsko okolje in omogoča različne povezave med ljudmi (Oblak 2003, 107).

IKT ima tudi negativne lastnosti. Eden izmed problemov razvoja IKT je, da so socialna omrežja in nove tehnologije povsem spremenili način komunikacije, lahko rečemo tudi celoten način življenja in razmišljanja, predvsem mladih. Kot pravi Rebernik (2013) »se z naraščajočo uporabo socialnih omrežij na internetu, kot sta Facebook in Twitter, povečuje tudi zaskrbljenost nad vplivom omenjenih omrežij na mladostnike«. Na mlade imajo namreč velik vpliv njihovi vrstniki ter njihova mnenja. Spremenil se je način sklepanja prijateljstev, saj se mladi vedno pogosteje družijo preko spletnih socialnih omrežij. Sigman (2013) meni, da preživljanje prostega časa mladih pred računalniškimi in televizijskimi zasloni lahko močno vpliva na njihovo zdravje, učni uspeh in fizično pripravljenost, velik vpliv pa ima tudi na njihovo duševno zdravje. Čelebić in Rendulić (2012) opozarjata tudi na to, da bi računalniško nepismena oseba lahko bila zaradi manjše računalniške pismenosti izključena iz sodobne družbe. Psihatri z vsega sveta so mnenja, da življenje v navideznem svetu pri mladih lahko povzroči različne vedenjske motnje. Prekomerno sodelovanje v spletnih klepetalnicah lahko zmanjšuje medsebojno sodelovanje med mladimi ter sodelovanje z njihovimi družinami, kar vodi do poslabšanja odnosov. To pa lahko privede tudi do osamljenosti in depresije (Valenčič 2008). Tako ugotavljamo, da ima IKT na mlade lahko tako pozitiven kot negativen vpliv.

1.2 Namen in cilji diplomskega dela

Glede na to, da se IKT iz leta v leto bolj razvija, želimo raziskati, kako ta razvoj vpliva na način komuniciranja med mladimi.

Cilji diplomske naloge:

- Predstaviti osnovne pojme s področja komuniciranja.
- Predstaviti tehnologije za podporo komuniciranja.
- Preučiti vplive različnih IKT na mlade.
- Na vzorcu anketirancev raziskati uporabo IKT in njen vpliv na mlade, stare med 15 in 29 let.

Z raziskavo bomo skušali dokazati naslednje hipoteze:

- Hipoteza 1: Več kot polovica anketirancev z vrstniki raje komunicira preko mobilnega telefona kot osebno.
- Hipoteza 2: Vsaj 80 % anketirancev meni, da jim nove tehnologije lajšajo način življenja.
- Hipoteza 3: Vsaj 65 % anketirancev bi se lažje odpovedalo računalniku kot mobilnemu telefonu.

1.3 Predvidene metode za doseganje ciljev diplomskega dela

Diplomska naloga bo sestavljena iz teoretičnega in empiričnega dela. V teoretičnem delu bomo uporabili opisno oz. deskriptivno metodo s študijo domače in tuje literature. Uporabili bomo literaturo v tiskani in elektronski obliki.

V empiričnem delu bomo s pomočjo ankete izvedli raziskavo o uporabi IKT med mladimi, starimi od 15 do 29 let, kot jih vodi tudi SURS (2014). Vprašanja se bodo nanašala na njihov način preživljanja prostega časa, komuniciranja s prijatelji in družino ter pogostostjo uporabe interneta in mobilnega telefona. Za raziskavo bomo uporabili spletno anketo. Anketa bo sestavljena iz odprtih in zaprtih tipov vprašanj, bo prostovoljna, anketiranci pa bodo odgovarjali anonimno. Povezavo do ankete bomo objavili v spletnem družbenem omrežju Facebook. Podatke pridobljene z anketo bomo obdelali s pomočjo programa Excel ter jih predstavili opisno, grafično in tabelarično. Za obdelavo podatkov bomo uporabili metode opisne statistike.

1.4 Predvidene predpostavke in omejitve diplomskega dela

Predpostavljamo, da bomo zbrali ustrezno literaturo, s katero bomo predstavili teoretični del naloge.

V raziskavi se bomo omejili na uporabnike omrežja Facebook. Predpostavljamo, da bomo dobili vsaj 100 polno izpolnjenih anket. Predpostavljamo, da bodo anketiranci pripravljeni odgovarjati vestno in točno ter da bodo odgovori odražali njihova mnenja.

2 KOMUNIKACIJA

Komunikacija je dvosmeren proces, v katerem si udeleženci izmenjujejo informacije, novice, ideje in čustva (Kavčič 2004, 3). Uspešna komunikacija temelji na našem zavedanju, da smo si med seboj različni in imamo različne poglede na svet.

Komunikacija človeka spremlja celo življenje. Komuniciramo doma, v službi, šoli, s prijatelji, družino, sorodniki, torej povsod, kjer se srečujemo. Komuniciranje je proces, ki se ga učimo celo življenje in si brez njega življenja ne moremo predstavljati (Kavčič 2004, 3). Z učenjem začnemo v otroštvu, ko se učimo govora, hoje in kretenj, nadaljujemo v šoli, kjer se naučimo pisnega sporazumevanja, in pozneje v službi, kjer se spoznavamo npr. s poslovnim komuniciranjem. Pri komuniciranju se srečujemo z različnimi situacijami, kot so pozdravljanje, podajanje informacij, reševanje sporov, dajanje nasvetov, kritiziranje, sočustvovanje itd. (Kavčič 2004, 3).

2.1 Opredelitev osnovnih pojmov

Beseda komuniciranje izvira iz latinske besede »communicare« in pomeni 'posvetovati se, razpravljati o nečem, vprašati za nasvet, sporočiti, narediti nekaj skupno in (po)deliti' (Počkar 2008).

Različni avtorji različno opredeljujejo pojem komuniciranja.

Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) komuniciranje opredeli kot posredovanje in izmenjavanje misli, informacij.

Kavčič (2004, 3) je mnenja, da je komuniciranje ena bistvenih dejavnosti, ki omogoča obstoj in razvoj posamezniku in organizaciji. Komuniciranje je proces, ki se ga učimo celo življenje in si brez njega življenja ne moremo predstavljati. Z učenjem začnemo v otroštvu, ko se učimo govora, hoje in kretenj, nadaljujemo v šoli, kjer se naučimo pisnega sporazumevanja in pozneje v službi, kjer se spoznavamo npr. s poslovnim komuniciranjem. Pri komuniciranju se srečujemo z različnimi situacijami, kot so pozdravljanje, podajanje informacij, reševanje sporov, dajanje nasvetov, kritiziranje, sočustvovanje itd. Kavčič (2004, 3) meni, da je komuniciranje eden nujnih pogojev za družbeno dogajanje, v katerem morata sodelovati vsaj dva človeka.

Podobnega mnenja je tudi Uletova (2009, 7–8), ki komuniciranje opredeli kot pojav, ki je pomemben in neizogiben del našega vsakdana. Komuniciranje je tako družben proces, pri katerem imamo ljudje različne namene. Pri tem gre lahko za prenašanje sporočil, vzpostavljanje in vzdrževanje odnosov ali za usklajevanje delovanja ljudi med seboj.

Mihaljčič (2006, 11) komuniciranje opredeli kot proces prenosa sprejetih simbolov med ljudmi. Ljudje si sporočila prenašamo na različne načine – s pomočjo simbolov, besed, kretenj, govornice telesa, slik ter s svetlobnimi in zvočnimi signali. Z govorom in pisanjem drugim tako

sporočamo svoje misli, čustva in občutke, s slikami pa izražamo svoj pogled na svet. Zvočne signale uporabljamo, kadar opozarjamo nase, svetlobni simboli pa se uporabljajo npr. pri sporočanju pravil v prometu (Mihaljčič 2006, 12).

2.2 Načini komuniciranja

Komuniciramo lahko na različne načine. Komuniciranje razlikujemo glede na razdaljo med udeleženci, število sodelujočih, smer sporazumevanja, obliko itd. (Goltnik Urnaut 2009, 5).

Glede na razdaljo med udeleženci ločimo neposredno in posredno komuniciranje. O *neposrednem komuniciranju* (Goltnik Urnaut 2009, 10) govorimo takrat, ko med pošiljateljem in prejemnikom ni posrednika. V tem primeru gre za t. i. komuniciranje ali pogovor »iz oči v oči«. Goltnik Urnaut (2009, 10) je mnenja, da je neposredno komuniciranje najbolj uspešna vrsta komuniciranja, saj takoj dobimo povratne informacije. Gre za pogovor dveh ali več oseb, vendar je bolj uspešno, če je to manjša skupina oseb. Uspešnost je odvisna predvsem od psiholoških dejavnikov udeležencev pogovora.

Posredno komuniciranje je komuniciranje na daljavo, saj je med pošiljateljem in prejemnikom t. i. komunikacijski kanal (Goltnik Urnaut 2009, 10). Komunikacijski kanal je lahko telefonsko omrežje (komuniciranje preko telefona) ali internetno omrežje (dopisovanje preko elektronske pošte). Takšen način komuniciranja je manj učinkovit od neposrednega, saj ni takojšnje povratne informacije, pojavljajo pa se lahko tudi motnje pri prenosu sporočila. Prednost posrednega komuniciranja je, da sporočilo ostane ohranjeno dlje časa (Goltnik Urnaut 2009, 10).

Mihaljčič (2006, 16–17) glede na število sodelujočih pri komuniciranju loči intrapersonalno (komuniciranje s samim seboj), interpersonalno (komuniciranje med posamezniki ali skupinami ljudi) in javno komuniciranje. *Intrapersonalno komuniciranje* (Mihaljčič 2006, 16) je komuniciranje s samim seboj. V svojih mislih razmišljamo o svojih odločitvah, čustvih in o tem, kaj je dobro in kaj ne. To je nekakšen notranji samogovor, ki poteka neprestano. Primeri intrapersonalne komunikacije so pisanje dnevnika, priprava na pomemben razgovor ali sprejemanje pomembnih odločitev. Pozitivna stran takšnega komuniciranja je boljše poznavanje samega sebe in lastnega pogleda na različne življenjske situacije.

Pri *interpersonalnem komuniciranju* (Mihaljčič 2006, 16) gre za sporazumevanje med posamezniki ali skupinami ljudi. Interpersonalno komuniciranje je najbolj razširjena oblika komuniciranja, saj na takšen način komuniciramo vsakodnevno – osebni stiki med družinskimi člani, sodelavci, med študentom in profesorjem, kupcem in prodajalcem ...

Javno komuniciranje (Mihaljčič 2006, 17) vključuje zelo širok krog ljudi. Sporočevalci z javnostjo komunicirajo s pomočjo množičnih medijev, kot so televizija, radio, časopisi, revije, plakati, internet itd. Na takšen način se posredujejo različne informacije s področja politike,

izobraževanja, kulture in zabave. Javno komuniciranje ima tri funkcije: informativno, povezovalno in izobraževalno. Informativna funkcija pomeni, da mediji zbirajo in nato širijo informacije o dogajanju okoli nas, s čemer povezujejo in zbližujejo ljudi s celega sveta – povezovalna funkcija, hkrati pa te informacije ljudi tudi izobražujejo in širijo njihovo znanje – izobraževalna funkcija.

Pri komuniciranju glede na smer komuniciranja, razlikujemo enosmerno in dvosmerno komuniciranje (Goltnik Urnaut 2009, 11). Pri *enosmernem komuniciranju* sporočilo potuje le v eno smer – od pošiljatelja do prejemnika. Takšen način komuniciranja se uporablja predvsem, kadar je število prejemnikov veliko. Pri tem gre za kratka in preprosta sporočila, na katera ni odgovora, zaradi česar takšno komuniciranje težko opredelimo za pravo komuniciranje, saj naj bi pri komuniciranju prihajalo do izmenjave sporočil. Je pa takšen način komuniciranja primeren za posredovanje kratkih in preprostih sporočil, pri katerih ne more priti do nerazumevanja. Pri *dvosmernem komuniciranju* (Goltnik Urnaut 2009, 11) sporazumevanje poteka od pošiljatelja do prejemnika in nazaj, torej prejemnik daje povratna sporočila pošiljatelju. Enosmerno komuniciranje je hitrejše, na videz bolj urejeno, vendar brez povratne informacije prejemnika. Pri dvosmernem komuniciranju pošiljatelj prejme odgovore, zato je takšno komuniciranje bolj učinkovito. Pošiljatelj namreč sproti pojasnjuje nerazumljive dele sporočila. Vendar pa dvosmerno komuniciranje zahteva več časa od enosmernega komuniciranja. Dvosmerno komuniciranje je tudi bolj zahtevno, na videz pa zaradi razprav, vprašanj in prekinitev, manj urejeno.

Poznamo še vertikalno in horizontalno komuniciranje (Mihaljčič 2006, 18). *Vertikalno komuniciranje* predstavlja komunikacijo med dvema družbenima skupina, na primer med nadrejenim in podrejenim. Komuniciranje se lahko odvija od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor. Pri komuniciranju »od zgoraj navzdol« nadrejeni podrejenim sporoča ukaze, daje navodila ter od njih zahteva poročila o izvedbi. Takšna komunikacija je večinoma neposredna. *Horizontalno komuniciranje* (Mihaljčič 2006, 18) pomeni komuniciranje znotraj posamezne skupine, kjer si posamezniki izmenjujejo informacije. Za razliko od vertikalnega komuniciranja, ki poteka med različnimi ravnmi organizacijske hierarhije, horizontalno komuniciranje predstavlja prenos informacij med ljudmi v oddelku ali med oddelki na isti organizacijski ravni. Takšna vrsta komuniciranja je značilna za delo v skupinah ali projektih. Primer horizontalnega komuniciranja je tudi izmenjava informacij med znanci, sorodniki in prijatelji.

Mihaljčič (2006, 19) razlikuje tudi formalno in neformalno komuniciranje. Pri *formalnem komuniciranju* uporabljamo vnaprej formalno določene komunikacijske kanale z jasnimi cilji sporočila. Glede na tok sporočila je formalno komuniciranje lahko komuniciranje navzdol, komuniciranje navzgor ali horizontalno komuniciranje. Za razliko od formalnega komuniciranja, pa je *neformalno komuniciranje* bolj spontano, neorganizirano, razpršeno in anonimno. Neformalno komuniciranje v organizacijah nastane zaradi potreb zaposlenih po

informacijah. Takšen način komuniciranja ni pogojen s hierarhično strukturo organizacije, saj povezuje zaposlene na različnih hierarhičnih ravneh v organizaciji.

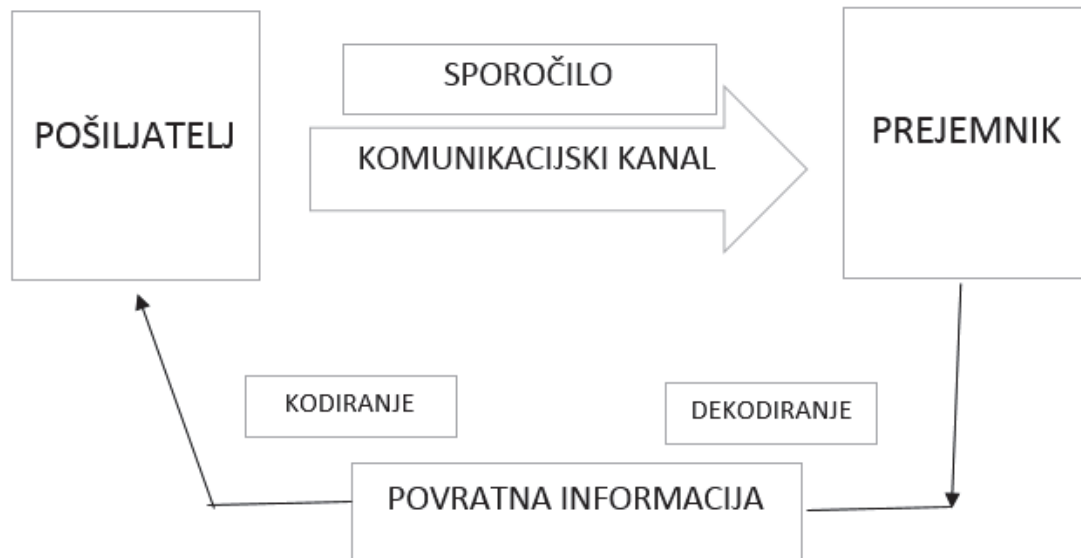
Glede na obliko razlikujemo besedno in nebesedno komuniciranje (Kavčič 2004, 87). Pri *besednem ali verbalnem komuniciranju* (Kavčič 2004, 123–125) za prenos sporočil uporabljamo besede, ki so sestavni del jezika. Z besedami izražamo svoje misli, čustva, razpoloženja itd. Verbalno komuniciranje je lahko ustno ali pisno. Prednosti ustnega komuniciranja so hitrost, večja zasebnost in natančnost sporočanja. Pošiljatelj in prejemnik pri takšni komunikaciji neposredno sodelujeta, kar pomeni, da sporočevalec dobi takojšnjo povratno informacijo. Največja pomanjkljivost ustnega komuniciranja je, da pogovor ni dokumentiran, kar zmanjšuje dokazno vrednost pogovora. Pisno komuniciranje (Kavčič 2004, 87–89) je dokumentirano in ima s tem večjo dokazno vrednost, je tudi bolj natančno. Prejemnik sporočila je lahko posameznik ali skupina. Takšen način komuniciranja je primeren za zapletena sporočila, ki so sestavljena in vsebinsko zahtevna. Slabost pisnega komuniciranja je počasnost sporočanja, vendar se ta z leti izboljšuje, zaradi razvoja tehnologij. Pisno komuniciranje se od ustnega razlikuje tudi po manjši zasebnosti, zanesljivosti in spontanosti sporočanja.

Nebesedno ali neverbalno komuniciranje (Mihaljčič 2006, 25–26) ima velik pomen, saj ves čas komuniciramo s celim telesom, na primer z različnimi gestami, mimiko, videzom, pogledom, telesno držo, kretnjami rok, načinom hoje itd. Takšna komunikacija je lahko zavedna ali nezavedna. Človek se včasih ne zaveda svoje drže, kretenj in telesnih gibov, ki med govorom govorijo eno, besede pa popolnoma nekaj drugega. Le redko je naša komunikacija zavestna. S popolnoma zavestno neverbalno komunikacijo se ukvarjajo predvsem igralci in pantomimiki ter tudi poslovneži.

Človek navadno sočasno komunicira verbalno in neverbalno. Ta dva načina komuniciranja se med seboj razlikujeta po kanalih sporočanja, kontinuiranosti sporočil in zavestnosti pošiljanja. Uletova (2009, 170) je mnenja, da verbalni govor bolje prenaša sporočila o zunanjem svetu, nas bolje informira ter nam daje napotke za ravnanje. Po drugi strani pa neverbalna sporočila bolje služijo pri sporočanju osebnih občutij, čustev in medosebnih odnosov in razmerij (Ule 2009, 170).

2.3 Proces komuniciranja

Proces komunikacije sestavljajo štirje elementi, ki so pogoj za potek komunikacije, predstavljene v komunikacijskem modelu na Sliki 1.

Slika 1: Komunikacijski model

Vir: Mihaljčič 2006, 12.

Komunikacijski model tako sestavljajo (Možina, Tavčar in Kneževič 1995, 43–44):

- *Oddajnik oz. pošiljatelj* – oseba, ki oddaja sporočilo oz. sproži komunikacijski proces in s tem sporočilo deli z drugimi. Svoje misli, prepričanja in čustva spremeni v simbole. Ta proces imenujemo kodiranje. Na kodiranje vplivajo različni dejavniki, na primer spol, starost, izobrazba, poklic in izkušnje pošiljatelja ter tudi tistega, ki mu je sporočilo namenjeno. Pošiljatelj mora sporočilo kodirati s prejemniku poznanimi znaki. Tako kodirano sporočilo pošiljatelj pošlje po komunikacijskem kanalu do prejemnika, ki mora sporočilo dekodirati oz. razbrati pomen simbolov ter pošiljatelju podati povratno informacijo, s katero potrdi, da je sporočilo razumel. Tako poteka komuniciranje le v idealnih razmerah, saj med pogovorom lahko pride do motenj v komunikacijskem kanalu, kar povzroči nerazumevanje sporočila, zato je povratna informacija za pošiljatelja še tako pomembna.
- Sporočilo vsebuje informacije, ki jih pošiljatelj želi prenesti do prejemnika in obratno. To so lahko kakršnakoli mnenja, želje, dejstva. Izražamo ga lahko z besedami, gibi in drugimi znaki. Sporočilo mora biti razumljivo, jedrnato in brez odvečnih besed, ki lahko ovirajo komunikacijsko pot.
- Komunikacijski kanal je lahko metoda ali medij, po katerem potuje sporočilo, od pošiljatelja do prejemnika. To je lahko neposredni stik med udeležencema pogovora, ali različni tehnični pripomočki. Na komunikacijski poti lahko nastanejo motnje, različni šumi, ki zmanjšujejo učinkovitost prenosa sporočila.

- Prejemnik ali poslušalec je oseba ali naprava, ki sporočilo sprejme, ga spremeni in interpretira ter si po svoje razlaga njegov pomen.

3 INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKA TEHNOLOGIJA ZA PODPORO KOMUNICIRANJA

Sprva so ljudje komunicirali le z govorom, nadaljevalo se je s pisnimi zapisi, tiskanimi knjigami, časopisi, pozneje so se razvili telefoni, televizija in nazadnje internet (Pušnik 2009, 32). Vsaka faza razvoja komuniciranja, od pisnega in tiskanega do elektronskega in digitalnega komuniciranja ter vsak pojav in razvoj novih komunikacijskih sredstev, je spremenila način komuniciranja v družbi (Pušnik 2009, 32). Razvoj IKT je pomembno vplival na načine sodelovanja in komuniciranja ljudi.

V literaturi se omenjata dva pojma, in sicer informacijska tehnologija (IT) in informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT). IT se nanaša na vse, kar je povezano z računalniško tehnologijo. Sem spadajo mreženje, strojna in programska oprema, internet ter ljudje, ki delajo s temi tehnologijami (Tech Terms 2010). IKT pa je pojem, ki vključuje tudi vse komunikacijske naprave in njihovo uporabo. Sem spadajo radio, televizija, mobilni telefoni, računalniške in omrežne strojne in programske opreme, satelitski sistemi, prav tako tudi z njimi povezane različne storitve in aplikacije, kot so videokonference in učenje na daljavo (Rouse 2008). Pri IKT je večji poudarek na prenosu podatkov, pri IT pa pri njihovem shranjevanju in obdelavi. IT se tako pogosteje uporablja v poslovnem svetu, IKT pa na področju izobraževanja.

Med IKT za podporo komuniciranja spadajo osebni, namizni, tablični in prenosni računalniki ter pametni telefoni. Razvoj IKT je pomembno vplival na načine sodelovanja in komuniciranja ljudi.

3.1 Komuniciranje preko telefonskih omrežij

Telefon je telekomunikacijska naprava za sprejem in oddajo zvoka na daljšo razdaljo in velja za enega najpomembnejših izumov (Kos 2012). Telefonija uporablja zapletena telefonska omrežja, ki lahko povežejo dva uporabnika. Izumiteljstvo telefona ni povsem razjasnjeno, so pa k izumu prispevali Antonio Meucci, Philip Reis ter Alexander Graham Bell (Kos 2012). Slednji je tudi najpogosteje naveden kot izumitelj. Prve naprave za prenos signala so bile razvite okoli leta 1849, medtem ko je leta 1875 Bellu uspel tudi prenos glasu. Prva transatlantska telefonska zveza je bila leta 1927 vzpostavljena med New Yorkom in Londonom (Kos 2012).

Še pred nekaj leti smo pojem telefonije povezovali le s fiksno telefonijo, vezano na različna žična omrežja, danes pa se najbolj širi brezžična oz. mobilna telefonija, ki nam omogoča uporabo mobilnih telefonov kjerkoli in kadarkoli. Mobilna telefonija je vedno bolj razvita, saj poznamo najrazličnejše vrste mobilnih telefonov in drugih naprav, ki nam omogočajo komunikacijo. Izumitelj prvega mobilnega telefona je Martin Cooper, ki je leta 1978 z mobilno napravo podobno zidaku vzpostavil povezavo s centralo podjetja AT&T (E. B. 2013). Njegov mobilni telefon je bil razvit v Bellovih laboratorijih, deloval je na celični sistem, tehtal pa je skoraj en kilogram. Prve telefone z robustnimi sprejemniki in velikimi oddajniki so zamenjali

žepni telefoni z manjšo oddajno močjo. Od leta 1982 so se začele pojavljati novejše, manjše in bolj zmogljive različice mobilnih telefonov, ki jih uporabljamo še danes (E. B. 2013).

Današnji mobilni telefon je večnamenska naprava, saj poleg telefoniranja omogoča številne druge storitve – izmenjavo kratkih besedilnih (angl. short message – SMS) ali večpredstavnih (angl. multimedia messaging system – MMS) sporočil, dostop do interneta, elektronsko pošto, fotografiranje in snemanje video posnetkov, snemanje zvoka itn. Takšna mobilna naprava omogoča aktivno sodelovanje (Čelebič in Rendulič 2012). Mobilni telefon tako združuje funkcionalnosti različnih drugih naprav – telefona, dlančnika, kamere, fotoaparata, računalnika, naprave za navigacijo ipd. Zato ni čudno, da t. i. pametni telefoni pri marsikateremu uporabniku že nadomeščajo osebne in prenosne računalnike (Čelebič in Rendulič 2012).

Mobilne tehnologije lahko razdelimo na mobilna oz. brezžična omrežja, mobilne naprave in mobilne storitve (Hribar 2007, 285). Mobilna telefonija postaja vse bolj zmogljiva in razširjena. Na njen razvoj vpliva predvsem razvoj novih omrežij in omrežnih tehnologij, razvoj novih mobilnih naprav ter želje in potrebe uporabnikov oz. trga (Hribar 2007, 285).

Mobilne naprave omogočajo čim hitrejši prenos podatkov, postajajo bolj zmogljive in človeku prijazne (Hribar 2007, 285). Tudi storitve, ki jih mobilne naprave omogočajo, postajajo vedno bolj prilagojene posameznemu uporabniku (personalizacija storitev).

3.2 Računalniško posredovano komuniciranje

Računalniško posredovana komunikacija (RPK) je vsaka oblika komunikacije med dvema ali več posamezniki, ki sodelujejo preko ločenih računalnikov, in sicer preko interneta ali omrežne povezave (Romiszowski in Mason b. l.). Gre torej za komunikacijo med ljudmi posredovano preko računalnikov, ki so vključeni v računalniško omrežje. RPK delimo na sinhrono in asinhrono komunikacijo (Romiszowski in Mason b. l.). Sinhrona komunikacija pomeni komunikacijo v realnem času (pogovor iz oči v oči, pogovarjanje po telefonu, predavanje, videokonferenca), asinhrona komunikacija pa je komunikacija, ki ni odvisna od časa, kar pomeni, da pošiljatelj in prejemnik sporočila nista sočasno povezana v omrežje. Pošiljatelj lahko prejemniku pošlje sporočilo kadarkoli, ta pa ga lahko kadarkoli tudi prebere (elektronska pošta, forumi, blogi, razprave).

RPK je postala pomembno komunikacijsko sredstvo. Uporabljamo jo za različne namene in na različnih področjih. Primeri RPK so različne spletne strani, spletne klepetalnice, forumi in elektronska pošta. Gre za komunikacijo med ljudmi, ki je posredovana preko računalnikov, ki so vključeni v računalniško omrežje (Praprotnik 2007, 86).

Komunikacija, ki poteka preko interneta, nam v primerjavi s komunikacijo v živo onemogoča izražanje z mimiko obraza, kretnjami, barvo glasu, zato pri komunikaciji v virtualnem svetu

uporabljamo različne simbole (na primer: smeške, čustvene simbole ali zvezdice), da bi naše sporočilo dobilo pravi pomen (Praprotnik 2007, 86).

Elektronska pošta je ena najosnovnejših in najpogosteje uporabljenih internetnih storitev (Mihaljčič 2006, 59). Omogoča nam sestavljanje, pošiljanje in prejemanje sporočil, ki si jih izmenjujemo s pomočjo računalnika oz. računalniških omrežij. V prilogi elektronskega sporočila lahko pošiljamo tudi različne datoteke. Omogoča nam pošiljanje sporočil ljudem po vsem svetu, zato se elektronska pošta uporablja tako v zasebne namene kot tudi za komunikacijo med podjetji in ustanovami. Sporočila lahko pošljemo več osebam hkrati. Naslovnik sporočila sporočilo prejme v zelo kratkem času in ni potrebno, da je v tistem trenutku prisoten. Ameriško podjetje META Group Inc. je z raziskavo ugotovilo, da 80 % poslovnežev raje komunicira preko elektronske pošte kot preko telefona, saj jim elektronska pošta omogoča večjo prilagodljivost pri odgovarjanju, komunicirajo lahko z več osebami hkrati, vsebino sporočila lahko shranijo ali natisnejo. Takšna komunikacija je hitra in preprosta (Mihaljčič 2006, 59–60).

Internet je globalno omrežje, ki povezuje več milijonov računalnikov, ki se med seboj povezujejo v eno veliko omrežje (Beal b. l.). Ločiti moramo izraza internet in splet, ki nista sopomenki. Internet pomeni svetovno omrežje računalniških mrež, ki ga sestavljajo vsi vanj vključeni računalniki.

Svetovni splet (angl. World Wide Web) je Internetna storitev, ki nam omogoča pregledovanje spletnih strani na vseh računalnikih v omrežju (Breščak b. l.). Razvit je bil leta 1989 v CERN-u (European center for nuclear research), pri čemer ima velike zasluge inženir Tim Berners-Lee.

Svetovni splet je torej množica dokumentov, ki se imenujejo spletne strani, za ogled katerih je potreben brskalnik. Najbolj znani brskalniki so Mozilla Firefox, Google Chrome, Internet Explorer in Safari (Breščak b. l.). Brskalnik tako s protokolom HTTP² s spletnega strežnika pridobi dokument, interpretira njegovo besedilo in ga, če je napisan pravilno, prikaže na zaslonu. Svetovni splet je tako postal ena najpomembnejših in najbolj uporabnih storitev Interneta, ki nam omogoča iskanje podatkov, prebiranje novic, poslovanje itn. Svetovni splet daje osnovo za razvoj drugih storitev – klepetalnic, forumov, spletnih dnevnikov, socialnih omrežij itn.

² HTTP: kratica za HyperText Transfer Protocol. HTTP je glavni protokol za prenos hiperteksta in podatkov med strežniki in brskalniki (TheFreeDictionary 2011).

Neposredno sporočanje pomeni izmenjavo sporočil s pomočjo Interneta preko programske aplikacije v realnem času (Rouse 2008). S pomočjo storitve lahko vidimo, ali so naši prijatelji, sodelavci in ostali uporabniki vključeni v omrežje in povezani z določeno aplikacijo. Neposredno sporočanje se od navadne elektronske pošte razlikuje v neposredni izmenjavi sporočil (klepetalnica). Takšna oblika komuniciranja je hitrejša in enostavnejša. Večinoma si uporabniki izmenjujejo besedilna sporočila, jim pa storitve ponujajo tudi možnost govornega sporočanja, izmenjavo datotek ter komunikacijo preko kamere.

Internetno omrežje se je iz fiksnih naprav razširilo na mobilne naprave, zato so se pojavile številne rešitve, ki omogočajo možnost neposredne komunikacije. Najbolj znane in najbolj pogosto uporabljene so Skype,³ Viber,⁴ WhatsApp,⁵ Facebook Messenger,⁶ Google Hangouts⁷ in Telegram⁸ (Amon 2014). Vse te rešitve nam omogočajo pošiljanje tekstovnih sporočil preko internetne povezave, Skype in Viber pa ponujata tudi možnost telefonskega klicanja.

Med RPK štejemo tudi forum in blog. Beseda *forum* v latinščini pomeni mesto na prostem. V času antike so v Rimu imeli večnamenske prostore, kjer so se zbirali, da bi komentirali javno dogajanje ter si izmenjavali mnenja. Takšna druženja danes potekajo na spletu. Forume označujejo kot virtualne skupnosti ali elektronske pogovorne skupine, ki ljudem dajejo priložnost, da izrazijo svoje mnenje o določeni temi (Fayard in DeSanctis 2010). Posamezniki v forumih postavljajo vprašanja oz. oz. odgovarjajo na že postavljena vprašanja ter komentirajo odgovore drugih uporabnikov.

Blog ali spletni dnevnik je spletna stran, kjer lahko izražamo svoje mnenje o določeni temi. Miura in Yamashita (2007, 1452) bloge imenujeta osebne spletne strani, kjer posamezniki pišejo o osebnem življenju ali pa o strokovnih in bolj ali manj formalnih temah. Mnenje, ki ga zapišejo, lahko bralci bloga komentirajo. Blogi so namenjeni tistim, ki želijo izražati svoje mnenje, komentirati aktualno dogajanje po svetu ali pa z bralci deliti svoje osebne izkušnje.

3.3 Spletna socialna omrežja

Socialna omrežja so priložnost za zabavo in druženje. Podjetja jih uporabljajo za predstavitev svojih izdelkov in storitev, glasbeniki, pisatelji, igralci in drugi umetniki pa za svojo lastno promocijo in povezovanje s svojimi oboževalci. Spletna socialna omrežja se uporabljajo za ohranjanje stikov in utrjevanje vezi z ljudmi, ki jih poznamo tudi v realnem svetu ter za spoznavanje novih prijateljev. Bistvo socialnih omrežij sta povezovanje in profil posameznika (Bhat in Abulaish 2013, 408).

³ [Http://www.skype.com/en/](http://www.skype.com/en/)

⁴ [Http://www.viber.com/en/](http://www.viber.com/en/)

⁵ [Https://web.whatsapp.com/](https://web.whatsapp.com/)

⁶ [Https://www.messenger.com/?_rdr](https://www.messenger.com/?_rdr)

⁷ [Https://hangouts.google.com/](https://hangouts.google.com/)

⁸ [Https://telegram.org/](https://telegram.org/)

Boyd in Ellison (2008, 211) socialna omrežja opredeljujeta kot spletne storitve, ki uporabnikom omogočajo izgradnjo javnega ali delno javnega osebnega profila, ustvarjanje seznama uporabnikov, s katerimi so povezani, ter pregledovanje seznama članov oz. omrežij drugih uporabnikov.

Za sodelovanje na spletnih socialnih omrežjih si uporabnik ustvari svoj profil, kjer poljubno vpiše svoje osebne podatke – starost, kraj bivanja, izobrazbo, hobije, najljubše filme, igralce itd. (Boyd in Ellison 2008, 213). Vsak uporabnik si v svoj profil vstavi tudi sliko, ki ga predstavlja. Uporabniki socialnih omrežij dodajajo in sprejemajo prijatelje, ki vidijo njihove aktivnosti in objave ter jih lahko tudi komentirajo. Tako imenovani prijatelji si med seboj lahko pošiljajo tudi zasebna sporočila. Uporabniki imajo možnost vključevanja v skupine, v katerih so ljudje s skupnimi interesi in razpravljajo o določenih temah (Boyd in Ellison 2008, 213). V skupini lahko objavljajo tudi dokumente, slike, video posnetke in druge datoteke povezane z razpravo skupine. Nekatera socialna omrežja omogočajo ustvarjanje lastnega bloga oz. uporabnikom omogočajo pisanje bloga preko socialnega omrežja.

Po podatkih eBizMBA (2015) so trenutno najbolj priljubljena socialna omrežja: Facebook,⁹ Twitter,¹⁰ LinkedIn,¹¹ Pinterest¹² in Google plus¹³. Sledijo jim še Tumblr,¹⁴ Instagram,¹⁵ VK¹⁶ in druga. V nadaljevanju bomo na kratko predstavili le tri najbolj priljubljena socialna omrežja.

Facebook uporabnikom interneta nudi možnost povezovanja in izmenjavanja sporočil, slik, videoposnetkov itd. Nastanek Facebooka sega v leto 2004, njegov ustanovitelj pa je Mark Zuckerberg, takratni študent univerze na Harvardu (Phillips 2007). Sprva se je Facebook razširil le med študenti omenjene univerze, pozneje pa so ga začeli uporabljati študentje ostalih univerz in dijaki srednjih šol v ZDA, v naslednjem letu pa tudi študentje univerz Velike Britanije. Leta 2006 je Facebook postal dostopen za vsakogar, ki je starejši od 13 let in ima veljaven e-poštni naslov (Phillips 2007).

Število uporabnikov Facebooka iz leta v leto narašča. Danes je po podatkih s spletne strani Socialbakers (2015) na svetu 1.440.000.000 uporabnikov.

Twitter je spletno socialno omrežje, ki uporabnikom omogoča objavljanje kratkih sporočil (Bajec 2014). Prek Twitterja se širijo kratka sporočila (do 140 znakov), ki jih imenujemo »tvit« (angl. Tweet). Sprva je bil Twitter zasnovan za uporabo na mobilnih telefonih, zato se število znakov ujema z omejenostjo znakov SMS sporočil. Twitter je začel delovati leta 2006, njegov

⁹ <https://www.facebook.com/>

¹⁰ <https://twitter.com/>

¹¹ <https://www.linkedin.com/>

¹² <https://www.pinterest.com/>

¹³ <https://plus.google.com/>

¹⁴ <https://www.tumblr.com/>

¹⁵ <https://instagram.com/>

¹⁶ <https://vk.com/>

ustanovitelj pa je Jack Dorsey (Bajec 2014). Na Twitterju se uporabnik predstavlja s svojim uporabniškim imenom. Posebnost Twitterja je »sledenje« (angl. Following). Uporabniki Twitterja namreč sledijo objavam (tвитom) svojih kolegom, znanim osebnostim, podjetjem in drugim. Njihove objave se pojavljajo na uporabnikovi časovnici, na njih lahko odgovarjajo ali pa jih delijo z drugimi uporabniki. Označevanje in združevanje objav poteka preko znaka #, t. i. lojtre (angl. Hashtag).

LinkedIn je socialno omrežje, ki je zasnovano predvsem za poslovno področje. Njegov cilj je uporabnikom omogočiti, da vzpostavijo stik s strokovnjaki s svojega področja in z zaposlenimi iz različnih podjetij (Rouse 2015). Spletna stran je namenjena tudi iskanju zaposlitve. Delodajalec si lahko na profilu uporabnika ogleda njegovo izobrazbo, izkušnje, znanje itd. Prav tako si lahko iskalci zaposlitve ogledajo profile podjetij, ki jih zanimajo, preverijo seznam zaposlenih, ki uporabljajo to stran, in tako vstopijo v stik z njimi. Ustanovitelj spletne strani LinkedIn je Reid Hoffman, nekdanji izvršni podpredsednik odgovoren za poslovanje in razvoj podjetja PayPal (Rouse 2015). Spletna stran LinkedIn je pričela delovati leta 2003 in ima trenutno več kot 300 milijonov članov iz 200 držav, kar predstavlja 170 industrij. 27 % uporabnikov naj bi bilo kadrovnikov (Rouse 2015).

4 UPORABA IKT IN NJEN VPLIV NA KOMUNIKACIJO MLADIH

Današnji tempo življenja je vedno hitrejši, zato imamo vedno manj časa za pogovore in druženje. Včasih je bil prosti čas po šoli in službi namenjen druženju s prijatelji in družino, danes pa se z njimi družimo virtualno ali pa se z njimi slišimo preko telefona. Navade komuniciranja med ljudmi se zato vedno bolj spreminjajo. Medtem ko so telefoni in elektronska komunikacija danes mlajšim samoumevni, se morajo starejši, ki raje ohranjajo osebno komunikacijo, uporabe novih tehnologij naučiti.

4.1 Pogostost uporabe IKT

V zadnjem desetletju je IKT postala bolj dostopna in cenejša za širšo javnost. Leta 2013 (Eurostat 2014) je dostop do interneta imelo 79 % gospodinjstev držav EU. Računalnik je vsakodnevno uporabljalo več kot tri četrtine vseh uporabnikov, starih od 16 do 74 let. Prav tolikšen delež posameznikov je vsakodnevno dostopal do interneta. Več kot dve petini posameznikov je do interneta dostopalo preko mobilnih naprav, kot so pametni telefon, prenosni ali tablični računalnik ter MP3 predvajalnik. Dostopanje do interneta preko mobilnih naprav je razširjeno predvsem med mladimi, starimi od 16 do 24 let. Velika večina mladih (76 %) uporablja prenosno napravo za dostop do interneta, predvsem za prejemanje in pošiljanje elektronske pošte, dostop do družabnih omrežij (največ Facebook in Twitter) in branje spletnih novic (Eurostat 2014). V Sloveniji 70,1 % mladih dostopa do interneta preko mobilnega telefona, 32 % pa preko prenosnega ali tabličnega računalnika (SURIS 2014).

Po podatkih SURIS-a (2014) mladi mobilne telefone najpogosteje uporabljajo za pogovarjanje in pisanje SMS sporočil, vedno bolj pogosto pa tudi za brskanje po spletu in za dostop do družabnih omrežij. Mladi v Sloveniji v povprečju na dan pošljejo 13 SMS oz. MMS sporočil, za pogovore pa porabijo okrog 35 minut. V letu 2013 je 87,9 % mladih v Sloveniji uporabljalo računalnik vsakodnevno, prav toliko jih je vsak dan uporabljalo internet. Velika večina (83,6 %) mladih redno sodeluje v spletnih socialnih omrežjih (SURIS 2014).

4.2 Vpliv mobilnega telefona na komuniciranje mladih

Izum mobilnega telefona je spremenil povezanost ljudi in način sporočanja ali komuniciranja med ljudmi. Sprva je bil mobilni telefon namenjen bolj poslovnim rabi in ne toliko osebnim pogovorom. V letu 2002 je število uporabnikov mobilnega telefona preseglo število tistih, ki uporabljajo fiksni oz. stacionarni telefon (Campbell 2005, 3).

Razvoj zmožnosti in uporabnosti mobilnih telefonov v zadnjih letih je bil zelo hiter. Mobilni telefoni danes niso uporabni le za klice in pošiljanje sporočil, saj imajo novejši telefoni možnost uporabe fotoaparata in video kamere, dostop do interneta in uporabe mnogih aplikacij (Fowler 2014). Danes prevladujejo t. i. pametni telefoni, ki nam ponujajo enake možnosti kot manjši prenosni računalniki.

Predvsem mladi vedno sledijo trendom in preizkušajo nove tehnologije. Mobilni telefon mladim omogoča svobodo, neodvisnost, sodoben način komunikacije ter zagotavlja stalen vir zabave. Na svoje mobilne telefone mladi postajajo vedno bolj navezani, na njih so vedno dosegljivi in jih, zaradi njihove funkcionalnosti ter možnosti uporabe, skorajda ne izpustijo iz rok. Mobilni telefon naj bi bil namenjen komunikaciji z ljudmi, ki niso fizično prisotni, vendar pa jih mladi vse pogosteje uporabljajo tudi medtem, ko so v družbi. Včasih se zgodi, da preko telefona komunicirajo celo z nekom, ki sedi poleg njih (Haddon 2008).

Campbell (2005, 4) glavni razlog mladih za uporabo mobilnega telefona vidi v funkcionalnosti mobilnega telefona, ki mladim olajša vzdrževanje socialnih stikov. Mobilni telefon mladim omogoča organizacijo njihovega družabnega življenja, kar se začne v puberteti, ko se mladi začnejo oddaljevati od svoje družine in se pogosteje družijo s svojimi vrstniki. S pomočjo mobilnega telefona je takšno vzdrževanje stikov lažje.

Po raziskavi med dijaki na Novi Zelandiji (Campbell 2005, 4–5) leta 2005 je večina dijakov mobilni telefon uporabljala za pogovore in pisanje SMS sporočil svojim prijateljem. Od prejemnika sporočila je bilo skoraj pričakovano, da bo odgovoril 15 do 30 minut po tem, ko je sporočilo prejel. Če prejemnik sporočila odgovori pozneje, se za to opraviči, kar nakazuje na to, da uporabniki komunikacijo preko telefona uporabljajo za hitre pogovore in dogovore. Ima pa takšen način komunikacije tudi negativne vplive. Pogovor preko telefona omogoča prikrivanje čustev oz. lažje izražanje le-teh, saj imajo številni mladostniki težave pri osebni izražanju čustev. Mladi pri pisanju besedilnih sporočil svoja čustva izražajo s pomočjo čustvenih simbolov. S sporočili pa se mladi izognejo tudi nerodnemu molku, ki se pri pogovorih v živo velikokrat pojavi zaradi zadrege (Campbell 2005, 4–5).

Na pozitivne in negativne učinke uporabe mobilnega telefona opozarja tudi Stewart (2013). Mobilni telefon res zagotavlja hitrejšo in bolj učinkovito komuniciranje, vendar pa zmanjšuje sposobnost komunikacije iz »oči v oči« ter vpliva tudi na sposobnost pravega pisanja. Stewart (2013) pri tem izpostavlja predvsem pisanje kratkih besedilnih sporočil. Prejemnik si namreč vsebino sporočila lahko razlaga drugače kot pošiljatelj in tako prihaja do nesporazumov. Med mladimi se je za označevanje čustev razširila uporaba kratic. Tako na primer kratica »LOL« (angl. Laughing Out Loud) označuje glasen smeh in kratica »OMG« (angl. Oh My God) označuje začudenje. Stewart (2013) izpostavlja problem prenosa rabe teh kratic tudi na druga področja komuniciranja, kjer postane pogovor bolj zmeden in za odrasle nerazumljiv.

Vedno bolj priljubljeno pisanje kratkih sporočil omenja tudi Villines (2012), ki meni, da imajo tisti, ki pogosto komunicirajo preko kratkih sporočil pri osebni komunikaciji težave in jim je pri osebnih pogovorih pogosto neprijetno. Ljudje pri pošiljanju kratkih sporočil zaradi želje po hitrem sporočanju ne upoštevajo slovničnih pravil, kar mladi prepogosto prenesejo tudi na druga področja. Vedno več delodajalcev opozarja, da mlajši kadri ne znajo napisati pravega poslovnega elektronskega sporočila ali ustrezno komunicirati s svojimi nadrejenimi.

Villines (2012) opozarja tudi na neprimernost pošiljanja sporočila, saj ljudje pošiljajo sporočila tudi sredi noči ali ko je nekdo na dopustu in od njega pričakujejo takojšen odziv.

4.3 Vpliv interneta na komuniciranje mladih

Internet kot medij se vedno bolj širi in hkrati spreminja naša življenja. Ponuja nam številne možnosti: od branja časopisov, gledanja filmov, poslušanja glasbe, do iskanja informacij in izobraževanja. Tako kot izum telefona je tudi enostaven dostop do interneta spremenil navade komuniciranja. Nekateri znanstveniki so mnenja, da te spremembe negativno vplivajo na socialne odnose in da ljudje postanejo izolirani od pristnih socialnih odnosov, medtem ko drugi menijo, da internet vodi h številčnejšim in boljšim socialnim odnosom, ljudem omogoča sprostitev in jih ne omejuje, saj lahko komunicirajo z ljudmi z vsega sveta kjerkoli in kadarkoli (Tokunaga in Rains 2010, 512). Internet mladim omogoča tudi vključevanje in povezovanje z ljudmi, ki imajo enake interese.

V prvi vrsti je internet postal pomemben del komunikacije, zato Tyler (2002, 196) ugotavlja, da bi morala uporaba interneta imeti pozitivne učinke na naše vsakdanje življenje, saj z njegovo uporabo narašča pogostost in kakovost komunikacije med ljudmi. Po drugi strani pa naj bi enostavnost uporabe elektronskih komunikacij vodila do šibkih socialnih vezi, saj imajo ljudje vedno manj razlogov, da bi zapustili domove in z drugimi komunicirali osebno, saj lahko vedno več aktivnosti izvajajo od doma. Internet uporabnikom tako omogoča ohranjanje in vzdrževanje stikov s prijatelji, delo od doma, urejanje svojih financ, glasovanje in sodelovanje v političnih in drugih razpravah. Psihologi so že pred leti opozarjali, da bi lahko internetna komunikacija izpodrinila osebno komunikacijo in komunikacijo preko telefona (Tyler 2002, 196).

Internet je razširjen predvsem med mladimi, ki odraščajo z uporabo tehnologij. Wyn in drugi (2005, 23) menijo, da nove tehnologije med mladimi lahko spodbujajo ali ovirajo socialno povezanost, vplivajo na vključenost v družbo, na samoodločanje in njihovo varnost. Zato Wyn in drugi (2005, 23) ljudi delijo na tiste, ki trdijo, da uporaba interneta in mobilnih telefonov mladim pomaga pri oblikovanju socialnih mrež ter na tiste, ki se jim zdi, da tehnologije povzročajo proces individualizacije mladih v družbi.

Obstaja precej raziskav (Wyn idr. 2005, 27–28), ki trdijo, da internet vzpodbuja socialno povezanost ter da imajo nove tehnologije velik potencial, da družbo spremenijo na bolje, pomagajo pri zblževanju ljudi ter pripomorejo k enakopravnosti in večjemu spoštovanju ljudi. Raziskave so pokazale (Wyn idr. 2005, 27–28), da internet pomaga pri vzpostavitvi odnosov tistim, ki imajo težave pri komunikaciji iz oči v oči. Mladi se veliko pogovarjajo preko spleta z ljudmi, ki jih v življenju nikoli niso srečali, to naj bi bili predvsem sogovorniki iste starosti, so pa nekateri mladi imeli tudi pogovore s starejšimi osebami, vendar so bili ti pogovori varni. Druge raziskave pa so pokazale ravno nasprotno. Ugotovili so, da se mladi, zaradi računalnika in uporabe interneta, umaknejo iz družbenega življenja. Tisti, ki veliko časa preživijo za

računalnikom, postanejo osamljeni in jim primanjkuje samozavesti za druženje. Vse to vodi do propada družbenega življenja in do spodbujanja individualizma (Wyn idr. 2005, 27–28).

Naslednji vidik, ki lahko pomembno vpliva na mlade, je pojav kibernetkega ustrahovanja. Kibernetko ali spletno ustrahovanje je ponavljajoče se sovražno vedenje posameznika ali skupine z namenom škodovati drugim (Balsey 2005). Spletno ustrahovanje pomeni ustrahovanje s pomočjo uporabe IKT, kamor štejemo računalnike in mobilne naprave ter tudi komunikacijska orodja, vključno s socialnimi omrežji, SMS sporočili, klepeti in spletnimi stranmi. Primeri kibernetkega ustrahovanja so pisanje žaljivih in zlonamernih sporočil preko telefona ali e-pošte, govornice, ki se razširijo s pomočjo e-pošte ali z objavo na družabnih omrežjih, objava fotografij in video posnetkov ter pisanje pod lažnim profilom. Tehnologije same niso vzrok za spletno ustrahovanje, saj se te večinoma uporabljajo za pozitivne dejavnosti, vendar pa jih mladi izkoriščajo tudi za ustrahovanje drugih. Mladi, ki so žrtve spletnega ustrahovanja, se velikokrat zatečejo k drogam in alkoholu, ne hodijo v šolo, prejemaajo slabe ocene ter tudi sami pričnejo z ustrahovanjem drugih (Stopbullying.gov b. l.).

4.4 Vpliv socialnih omrežij na komuniciranje mladih

Ko govorimo o internetni komunikaciji večina pomisli na spletna socialna omrežja, ki imajo iz dneva v dan vedno več uporabnikov, predvsem mladih. Med socialna omrežja štejemo vse spletne strani, ki omogočajo socialno interakcijo, to so Facebook, MySpace,¹⁷ Twitter, spletne strani za igranje iger, video strani, kot so YouTube¹⁸ ter blogi (Tong idr. 2008). Gre za rešitve, spletne storitve, ki gradijo socialne mreže in povezujejo ljudi, ki imajo skupne interese in aktivnosti. Takšna spletna mesta mladim ponujajo zabavo in možnost komunikacije. Socialni mediji mladim omogočajo ohranjanje stikov s prijatelji in družino, z njimi si lahko izmenjujejo slike ter spoznavajo nove prijatelje (Tong idr. 2008).

Mladi se z vključevanjem v spletna socialna omrežja počutijo povezane z večjimi skupnostmi, vendar ima obiskovanje teh strani tudi slabe lastnosti. Tako kot pri telefonskih pogovorih in internetni komunikaciji mladi zaradi socialnih omrežij pogosto pozabljajo na pristne osebne odnose. Vedno več svojega prostega časa preživijo na internetu in ob druženju s prijatelji preko socialnih omrežij, zato se osebni stiki izgubljajo. Na socialnih omrežjih mladi objavljajo različne vsebine, kot so aktivnosti, dogodki in interesi, vendar pa morajo biti pri svojih objavah zelo previdni, saj vse, kar objavijo na internetu, tam ostane za vedno.

Tudi na spletnih socialnih omrežjih se pojavlja spletno ustrahovanje. To se počnejo preko lažnih profilov, kjer se sprva predstavljajo kot prijazne osebe, ki jim mladi lahko zaupajo, nato pa pričnejo z napadi, ki na žrtvah ustrahovanja lahko pustijo veliko negativnih posledic. Takšna dejanja so za posledico že imela samomore (Pantič 2013, 5).

¹⁷ <https://myspace.com/>

¹⁸ <https://www.youtube.com/>

Ameriška akademija pediatrov v kliničnem poročilu (Schurgin in Clarke-Pearson 2011) opozarja na nekatere nevarnosti, ki lahko doletijo mlade, ki se vključujejo v spletna socialna omrežja. Poleg spletnega ustrahovanja, o katerem smo že govorili, se mladi lahko srečajo tudi s Facebook depresijo, ki se lahko razvije, ko mladi preveč svojega časa preživijo na socialnih omrežjih. Mladi s Facebook depresijo se počutijo izolirane od drugih in postanejo osamljeni, zato se začnejo zatekati k različnim spletnim stranem. Vendar pa pediatri niso povsem prepričani, ali depresijo povzroča splet ali pa se depresivni ljudje zaradi zdravstvenih težav začnejo bolj aktivno vključevati na splet. Kot zadnjo nevarnost pediatri omenjajo pošiljanje, prejemanje in posredovanje sporočil, fotografij in video posnetkov s spolno vsebino (angl. sexting), ki se med mladimi hitro razširi ravno preko mobilnih telefonov in spleta. Sprva naj bi se takšne vsebine pošiljale v ožjem krogu prijateljev, vendar se velikokrat zgodi, da posredovanje le-teh uide izpod nadzora. Lastniki vsebin se tako počutijo osramočeni in čustveno prizadeti.

Medtem ko Ameriška akademija pediatrov govori bolj o negativnih posledicah, pa Chorpa (2013) na vse to gleda drugače. Socialna omrežja naj bi mladim pomagala pri izboljšanju pisalnih spretnosti. Kot primer Chorpa (2013) navaja pisanje blogov, ki je učinkovit način, da ljudje izboljšajo svoje pisanje. Meni, da je pozitivno, da nas socialna omrežja učijo tudi novega jezika. S tem, ko nam omejujejo število dovoljenih znakov, so se razvile številne kratice. Opozarja pa, da je potrebno paziti na prekomerno uporabo krajšav in slenga, saj takšen način izražanja ni primeren za vsako vrsto pisanja. Pozitivna lastnost omejevanja znakov je tudi ta, da je sporočilo kratko in jedrnatost ter hitro pridemo do bistva. Paziti pa moramo tudi na vsebine, ki jih delimo z drugimi, saj se le-te hitro širijo po spletu.

Spremembe pri komunikaciji so opazili tudi javni govorniki, ki opažajo, da jih med njihovimi govori gleda vedno manj poslušalcev, saj jih večina med govori piše zapiske na telefonu, tablici ali računalniku ali vmes celo objavlja na spletnih socialnih omrežjih. Takšno pa ni dogajanje le na javnih prireditvah, ampak tudi v šoli, kjer mladi med poukom uporabljajo svoje mobilne telefone in tako ne spremljajo pouka. Po mnenju Chorpe (2013) so socialna omrežja spremenila način komunikacije, vendar je v mnogih pogledih komunikacija boljša, saj smo z njihovo pomočjo lahko razširili družbene kroge.

5 RAZISKAVA KOMUNICIRANJA MED MLADIMI

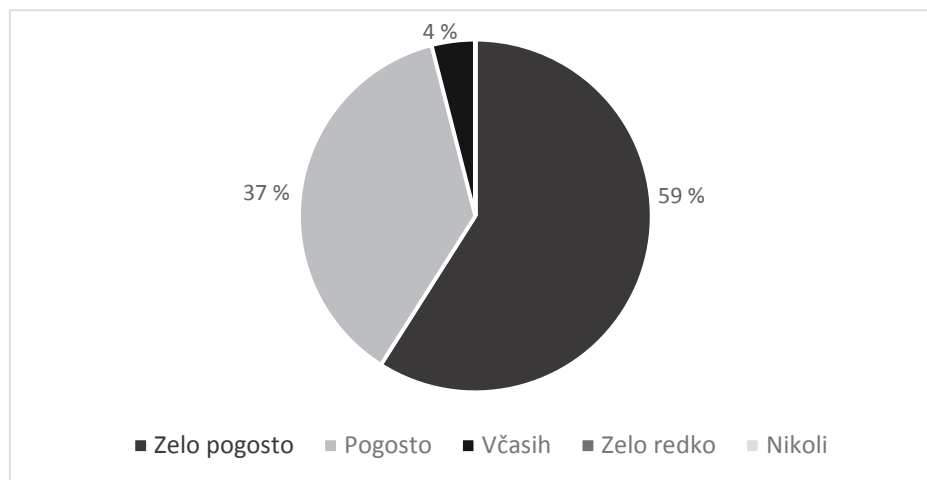
Z raziskavo komuniciranja med mladimi, želimo raziskati navade komuniciranja mladih ter vpliv različnih tehnologij na njihov način komuniciranja.

5.1 Potek raziskave in predstavitev vzorca raziskave

Podatke o navadah komuniciranja mladih in vplivu tehnologij na način komuniciranja mladih smo zbrali s pomočjo vprašalnika. Vprašalnik smo pripravili s pomočjo spletne storitve za kreiranje, izvedbo in analizo spletnih anket 1KA.¹⁹ Anketa je bila anonimna. K izpolnitvi ankete smo povabili uporabnike socialnega omrežja Facebook, in sicer tako, da smo povezavo do vprašalnika objavili na svojem Facebook profilu. Anketa je trajala od 20. 4. do 15. 5. 2015. V tem času je anketo popolno izpolnilo 70 anketirancev, od tega 19 moških in 51 žensk. Anketa je vsebovala 15 vprašanj odprtega in zaprtega tipa. Povprečna starost anketirancev je 23,3 leta. Najmlajši anketiranec je bil star 16, najstarejši pa 29 let.

5.2 Analiza podatkov in predstavitev raziskave

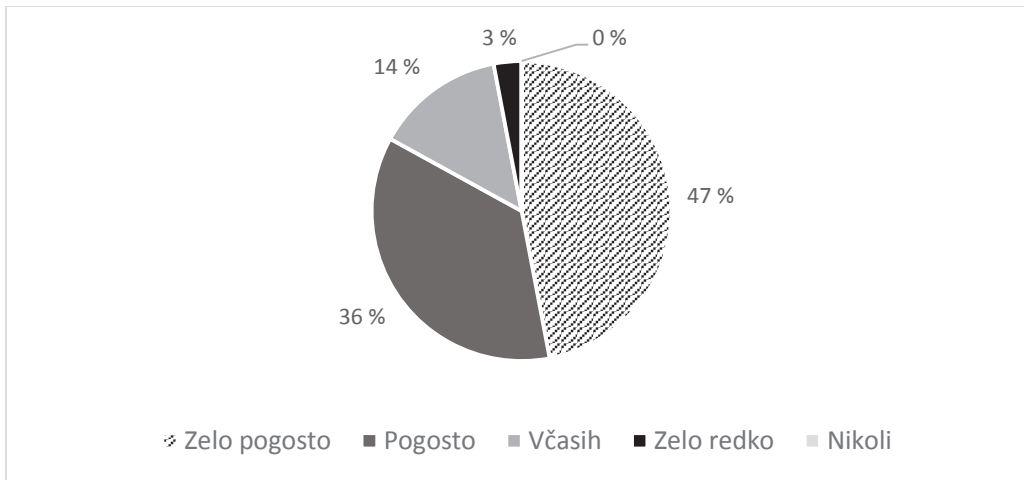
Z anketo smo najprej želeli izvedeti, na kakšen način anketiranci najpogosteje komunicirajo s prijatelji, družino in sorodniki. Ugotovili smo, da anketiranci zelo pogosto (59 %) komunicirajo osebno. Podrobnosti so razvidne s Slike 2.

Slika 2: Pogostost osebne komunikacije

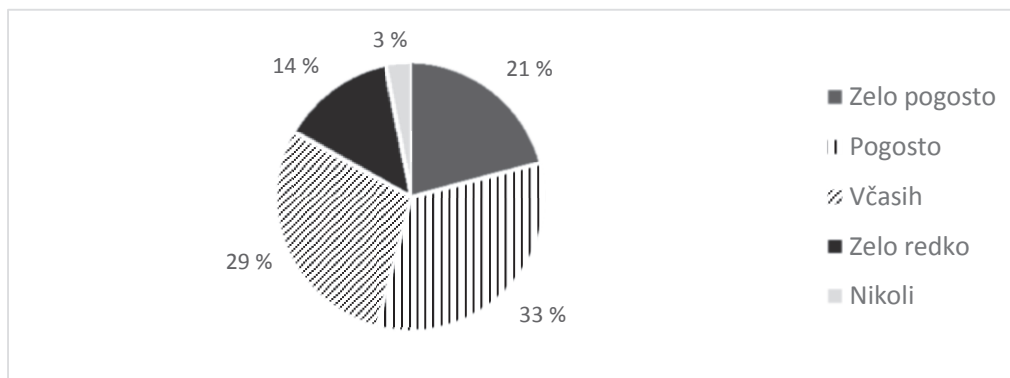
S Slike 3 je razvidno, da anketiranci zelo pogosto (47 %) komunicirajo tudi preko telefona, le 3 % anketirancev preko telefona komunicira zelo redko.

¹⁹ <https://www.1ka.si/>

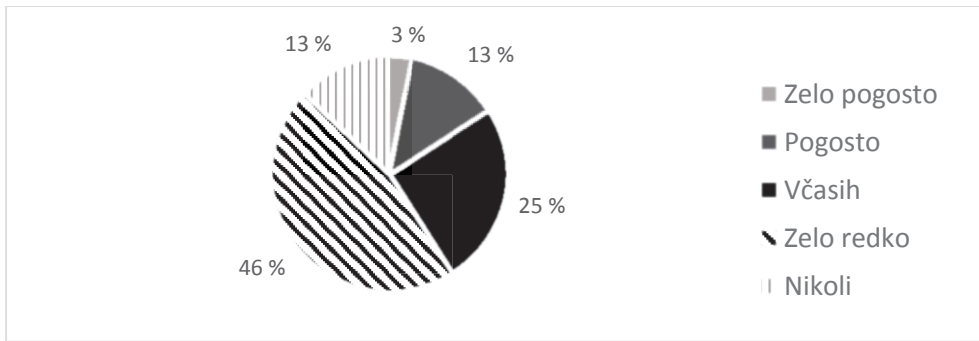
Slika 3: Pogostost komuniciranja preko telefona

Ugotovili smo, da anketiranci pogosto (33 %) komunicirajo prek sistemov za neposredno sporočanje. Podatki so razvidni na Sliki 4.

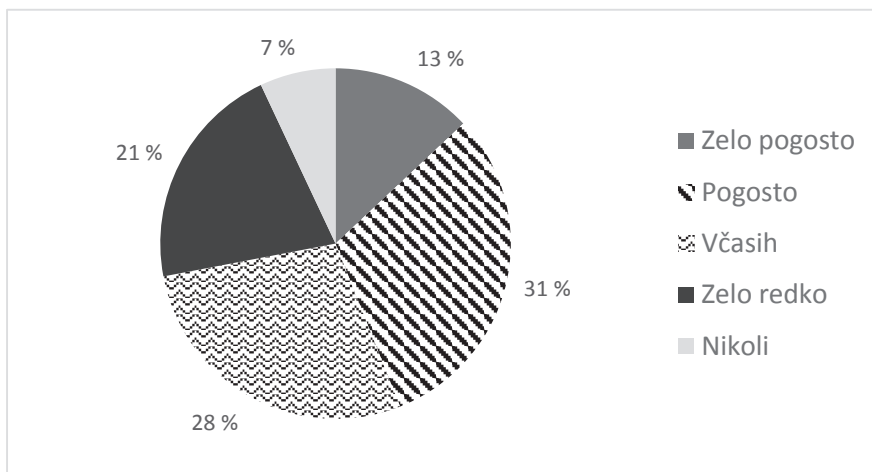
Slika 4: Pogostost komuniciranja preko sistemov za neposredno sporočanje

Večina anketirancev (47 %) je odgovorila, da preko e-pošte komunicira zelo redko. Le 13 % vprašanih pogosto komunicira preko e-pošte (Slika 5).

Slika 5: Pogostost komuniciranja preko e-pošte

Z anketo smo ugotovili, da 31 % anketirancev s svojimi prijatelji, družino in sorodniki, pogosto komunicira preko socialnih omrežij. 7 % vprašanih na tak način ne komunicira nikoli. Podrobnosti so razvidne na Sliki 6.

Slika 6: Pogostost komuniciranja preko socialnih omrežij

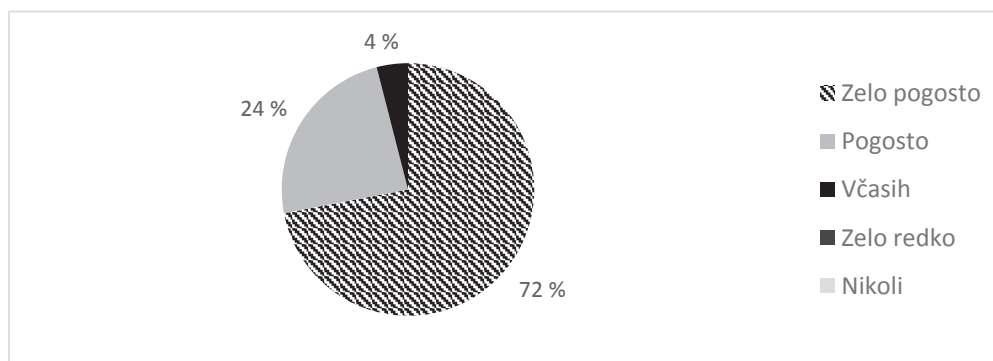
Preglednica 1: Najpogostejši način komuniciranja

	Zelo pogosto	Pogosto	Včasih	Zelo redko	Nikoli	POVPREČJE
Osebno	46 / 59 %	29 / 37 %	3 / 4 %	0 / 0 %	0 / 0 %	1,4
Preko telefona	36 / 47 %	27 / 36 %	11 / 14 %	2 / 3 %	0 / 0 %	1,7
Prek sistemov za neposredno sporočanje	16 / 21 %	25 / 33 %	22 / 29 %	11 / 14 %	2 / 3 %	2,4
E-pošta	2 / 3 %	10 / 13 %	19 / 25 %	35 / 46 %	10 / 13 %	3,5
Preko socialnih omrežij	10 / 13 %	23 / 31 %	21 / 28 %	16 / 21 %	5 / 7 %	2,8

Naslednji sklop vprašanj se je nanašal na uporabo mobilnega telefona. Zanimalo nas je, pri kateri starosti so mladi pričeli uporabljati mobilni telefon. Po zbranih podatkih so anketiranci mobilni telefon v povprečju začeli uporabljati pri starosti 11,6 leta. Najmlajši anketiranec je mobilni telefon začel uporabljati pri šestih letih, najstarejši pa šele pri 27-ih letih.

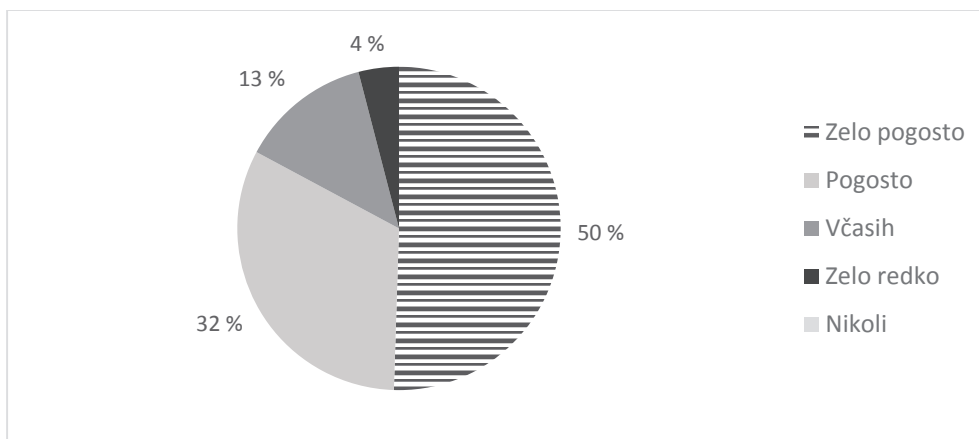
Pri naslednjem vprašanju nas je zanimal namen uporabe mobilnega telefona oz. kako pogosto anketiranci uporabljajo določene storitve.

72 % anketirancev svoj mobilni telefon zelo pogosto uporablja za pošiljanje SMS in MMS sporočil (Slika 7).

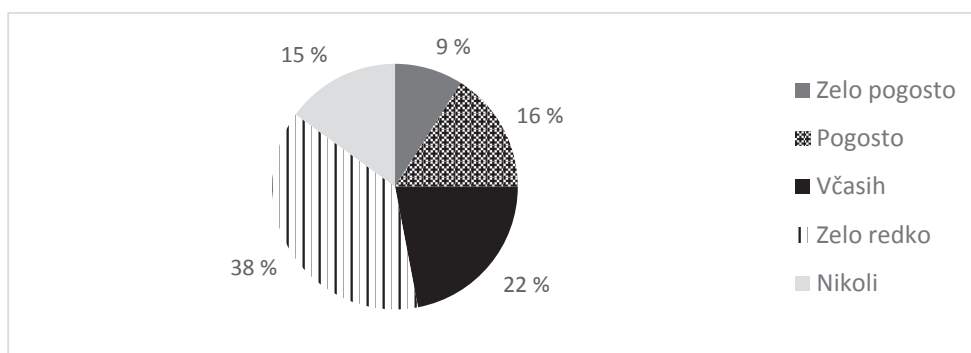
Slika 7: Pogostost pošiljanja SMS in MMS sporočil

Zelo pogosto (50 %) anketiranci svoj mobilni telefon uporabljajo tudi za klicanje (Slika 8).

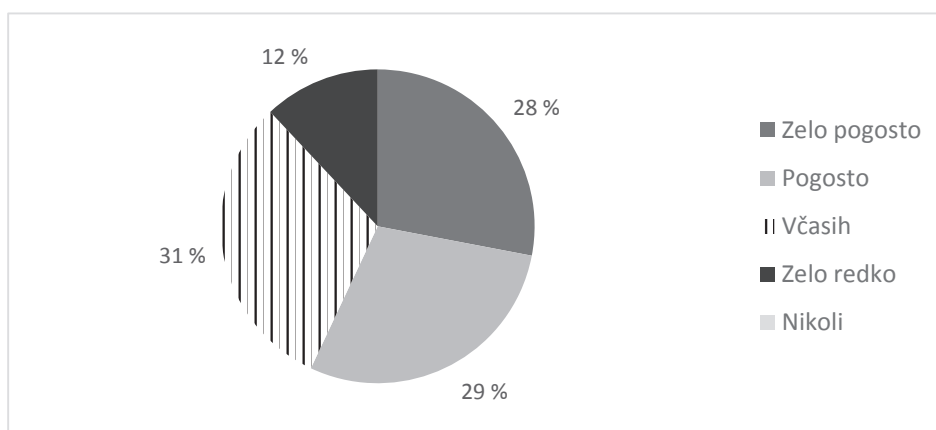
Slika 8: Pogostost uporabe telefona za klicanje

Ugotovili smo, da le malo (16 %) anketirancev na svojih mobilnih telefonih igra igre.

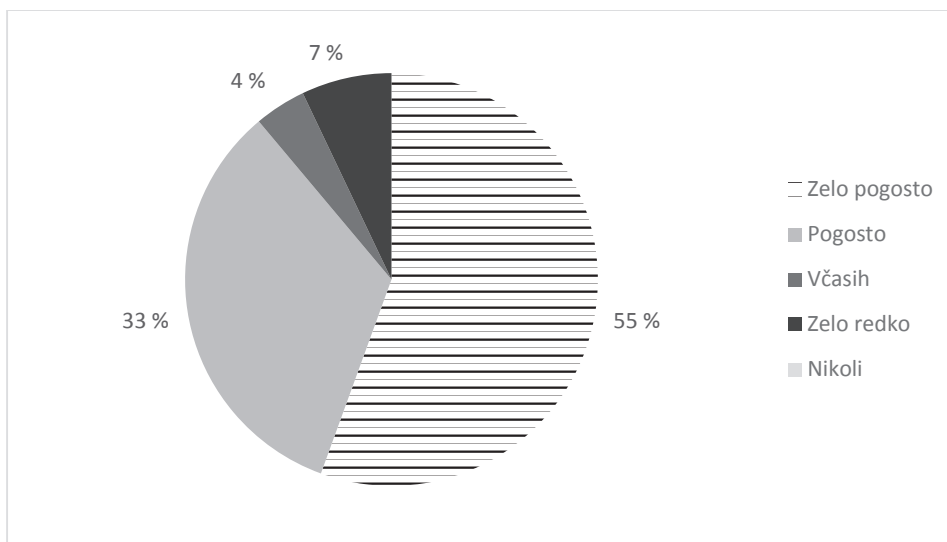
Slika 9: Pogostost igranja iger na mobilnih telefonih

Anketiranci svoje mobilne telefone pogosto uporabljajo tudi za fotografiranje in snemanje video posnetkov. Podatki so razvidni s Slike 10.

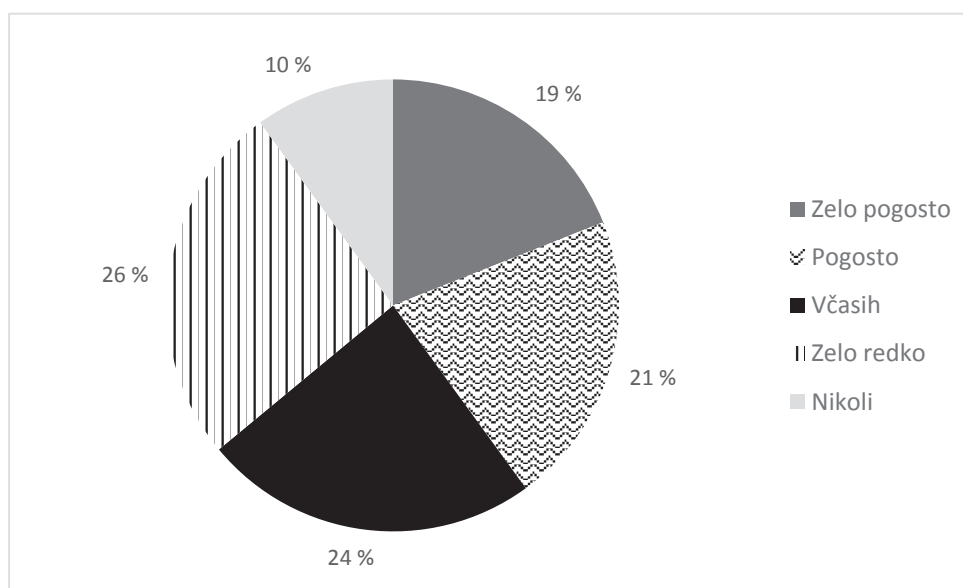
Slika 10: Pogostost uporabe telefona za fotografiranje in snemanje video posnetkov

Ugotovili smo, da več kot polovica anketirancev (55 %) zelo pogosto dostopa do interneta preko mobilnega telefona (Slika 11).

Slika 11: Pogostost dostopanja do interneta preko mobilnega telefona

Ugotovili smo, da 21 % anketirancev mobilni telefon pogosto uporablja za poslušanje glasbe, 26 % vprašanih pa to počne zelo redko (Slika 12).

Slika 12: Pogostost poslušanja glasbe na mobilnem telefonu

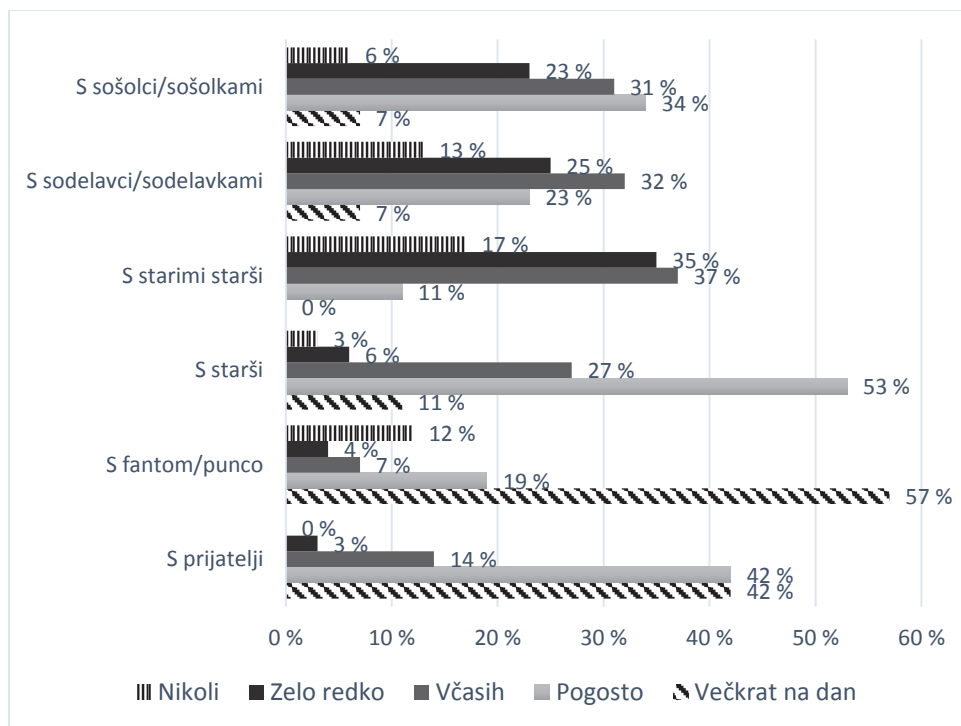
Preglednica 2: Najpogostejši namen uporabe mobilnega telefona

	Zelo pogosto	Pogosto	Včasih	Zelo redko	Nikoli	POVPREČJE
Pošiljanje SMS in MMS sporočil	51 / 72 %	17 / 24 %	3 / 4 %	0 / 0 %	0 / 0 %	1,3
Pogovor	34 / 50 %	22 / 32 %	9 / 13 %	3 / 4 %	0 / 0 %	1,7
Igranje iger	6 / 9 %	11 / 16 %	15 / 22 %	26 / 38 %	10 / 15 %	3,3
Fotografiranje, snemanje video posnetkov	19 / 28 %	20 / 29 %	21 / 31 %	8 / 12 %	0 / 0 %	2,3
Uporabo interneta	38 / 55 %	23 / 33 %	3 / 4 %	5 / 7 %	0 / 0 %	1,6
Poslušanje glasbe	13 / 19 %	14 / 21 %	16 / 24 %	18 / 26 %	7 / 10 %	2,9

Zanimalo nas je tudi, koliko SMS in MMS sporočil anketiranci v povprečju pošljejo na dan ter koliko minut na dan porabijo za pogovore preko mobilnih telefonov. Po zbranih podatkih anketiranci v povprečju pošljejo 33 sporočil na dan, pogovorom preko telefona pa v povprečju namenijo 25 minut dnevno.

Anketirance smo vprašali, kako pogosto preko telefona komunicirajo z različnimi osebami (prijatelji, družino, sodelavci, sošolci).

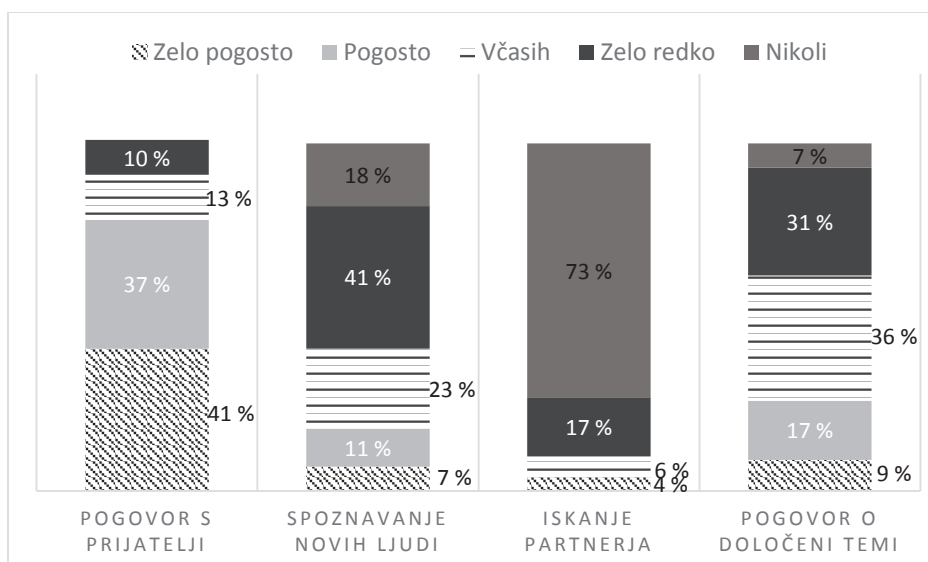
Najbolj pogosto, in sicer večkrat na dan, preko telefona komunicirajo s partnerjem – z dekletom oz. fantom (57 %) ter s prijatelji (42 %). Pogosto opravljajo pogovore tudi s starši (53 %) in sošolci (34 %). S starimi starši 37 % anketirancev preko telefona komunicira le občasno, 35 % zelo redko, 17 % pa nikoli. Prav tako samo včasih preko telefona komunicirajo s sodelavci (32 %). Podrobnosti so razvidne s Slike 13.

Slika 13: Pogostost komuniciranja z določenimi osebami

Naslednji sklop vprašanj se je nanašal na internetno komunikacijo. Zanimalo nas je, s katerim namenom mladi največ uporabljajo internetno komunikacijo.

Ugotovili smo, da za pogovor s prijatelji internetno komunikacijo zelo pogosto uporablja 41 % vprašanih. O določeni temi se preko interneta le včasih pogovarja 36 % anketirancev. 41 % vprašanih zelo redko s pomočjo internetne komunikacije spoznava nove ljudi. Kar 73 % jih je odgovorilo, da internetne komunikacije nikoli ne uporabljajo za iskanje partnerja (Slika 14).

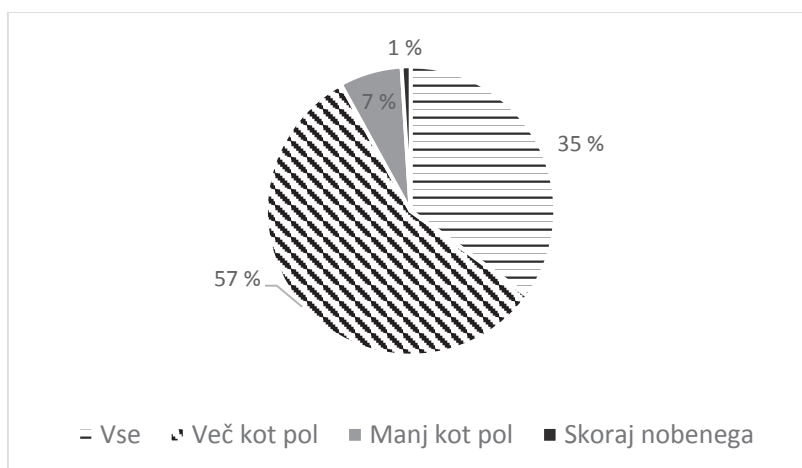

Slika 14: Namen uporabe internetne komunikacije

Naslednje vprašanje se je nanašalo na pogostost uporabe določenih socialnih omrežij. Zanimalo nas je, kako pogosto anketiranci uporabljajo Facebook, Twitter, Instagram, MySpace, Badoo ali LinkedIn ter če so vključeni še v katero drugo socialno omrežje.

Raziskava je bila objavljena na Facebook profilu, zato smo predvidevali, da so vsi anketiranci vključeni v socialno omrežje Facebook in kar 71 % anketirancev Facebook uporablja zelo pogosto. Ostala naštetá socialna omrežja so med anketiranci manj priljubljena. Twitterja ne uporablja 91 % anketirancev, omrežja MySpace 97 %, Badooja 99 % ter LinkedIn-a 89 % vprašanih. Le 14 % anketirancev včasih uporablja Instagram, ter 4 % zelo redko Twitter in LinkedIn. Dodali so, da so vključeni tudi v omrežja Tumblr, Snapchat in YouTube.

V raziskavi nas je zanimalo, koliko prijateljev imajo anketiranci na svojem Facebook profilu ter koliko Facebook prijateljev poznajo tudi osebno (Slika 15). Ugotovili smo, da imajo anketiranci v povprečju 591 Facebook prijateljev, najmanj jih ima anketiranec s 70 prijatelji, največ pa anketiranec s 5000 prijatelji. Od tega jih manj kot polovica (35 %) vprašanih osebno pozna vse dodane prijatelje, 57 % jih pozna več kot pol, 7 % manj kot pol, 1 % anketirancev pa je odgovoril, da osebno ne pozna skoraj nikogar.

Slika 15: Osebno poznanstvo Facebook prijateljev

V raziskavi smo želeli med seboj primerjati vplive mobilnega telefona in vplive internetne komunikacije na komunikacijo mladih. Anketiranci so morali oceniti, s katero trditvijo se strinjajo in s katero ne.

Trditev: *Telefon/internetna komunikacija mi olajša vsakodnevno komunikacijo.*

Ugotovili smo, da se 65 % anketirancev popolnoma strinja s trditvijo, da jim telefon lajša vsakodnevno komunikacijo. 42 % anketirancev se strinja, da jim tudi internetna komunikacija olajša komuniciranje.

Preglednica 3: Telefon/internetna komunikacija olajšata vsakodnevno komunikacijo.

	Popolnoma se strinjam	Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam
Telefon	65 %	32 %	1 %	1 %	0 %
Internetna komunikacija	32 %	42 %	21 %	3 %	1 %

Trditev: *Uporaba telefona mi omogoča, da se lahko umaknem od ljudi okoli sebe.*

S to trditvijo se popolnoma strinja le 7 % anketirancev, 39 % se s tem ne strinja.

Preglednica 4: Uporaba telefona omogoča, da se lahko umaknem od ljudi okoli sebe.

	Popolnoma se strinjam	Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam	Se sploh ne strinjam
Telefon	7 %	18 %	24 %	39 %	13 %

Trditev: *O svojih težavah se lažje pogovarjam preko telefona/interneta kot iz »oči v oči«.*

33 % anketirancev se ne strinja, da se o težavah lažje pogovarjajo preko telefona in prav tako se 33 % anketirancev sploh ne strinja, da o tem lažje komunicirajo s pomočjo internetne komunikacije. Z obema trditvama se popolnoma strinja le 3 % anketirancev.

Preglednica 5: O svojih težavah lažje govorim preko telefona/interneta kot iz »oči v oči«.

	Popolnoma se strinjam	Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam
Telefon	3 %	15 %	25 %	33 %	24 %
Internetna komunikacija	3 %	17 %	17 %	29 %	33 %

Trditev: *Zaradi telefona/ socialnih omrežij zapostavljam osebne odnose s prijatelji.*

Ugotovili smo, da se 14 % anketirancev strinja, da zaradi uporabe socialnih omrežij zapostavljajo osebne odnose s prijatelji, 32 % anketirancev pa se s to trditvijo sploh ne strinja. 15 % vprašanih se popolnoma strinja, da zaradi telefona zapostavljajo osebne odnose, 26 % vprašanih pa se s tem ne strinja.

Preglednica 6: Zaradi telefona/socialnih omrežij zapostavljam osebne odnose s prijatelji.

	Popolnoma se strinjam	Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam
Telefon	15 %	13 %	24 %	26 %	22 %
Socialna omrežja	7 %	14 %	20 %	26 %	32 %

Trditev: *Preko telefona/socialnih omrežij lahko spoznam več novih prijateljev.*

Skoraj polovica (47 %) anketirancev se ne strinja, da bi telefon pripomogel pri spoznavanju novih ljudi, prav tako se 36 % anketirancev ne strinja, da bi jim socialna omrežja pomagala najti nove prijatelje. Prav nihče od vprašanih se popolnoma ne strinja, da preko telefona lahko spozna več novih prijateljev.

Preglednica 7: Preko telefona/socialnih omrežij lahko spoznam več novih prijateljev.

	Popolnoma se strinjam	Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam
Telefon	0 %	10 %	17 %	47 %	26 %
Socialna omrežja	6 %	11 %	23 %	36 %	24 %

Trditev: *Telefon/socialna omrežja mi omogočajo, da se pretvarjam, da sem druga oseba.*

Ugotovili smo, da se s to trditvijo anketiranci večinoma ne strinjajo. Kar 69 % anketirancev se sploh ne strinja, da se lahko preko telefona pretvarjajo, da so nekdo drug, prav tako se 66 % anketirancev ne strinja, da to počnejo v komunikaciji preko socialnih omrežij.

Preglednica 8: Telefon/socialna omrežja omogočajo, da se pretvarjam za drugo osebo.

	Popolnoma se strinjam	Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam
Telefon	0 %	3 %	4 %	24 %	69 %
Socialna omrežja	1 %	3 %	7 %	23 %	66 %

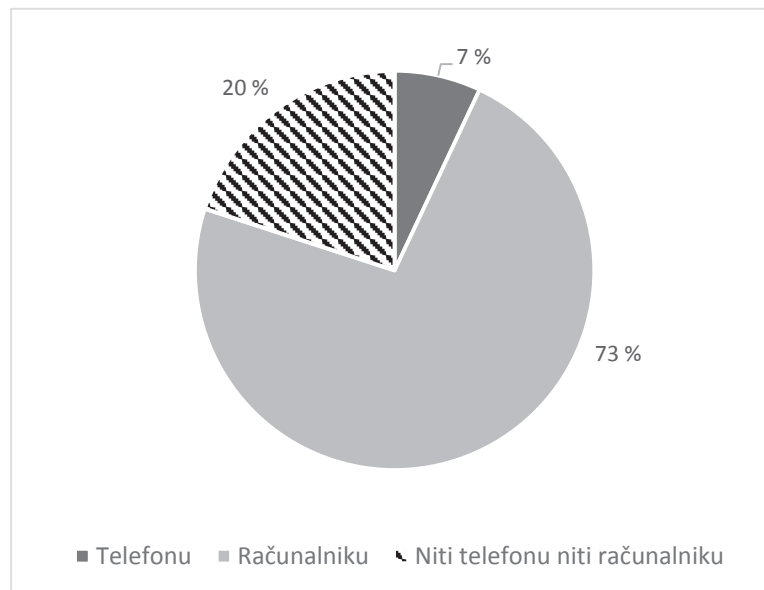
Trditev: *Telefon/računalnik mi lajša način življenja.*

Da jim telefon lajša način življenja se strinja 35 % anketirancev, 33 % anketirancev pa se s to trditvijo strinja le delno. 40 % vprašanih se strinja, da jim računalnik lajša način življenja.

Preglednica 9: Telefon/računalnik lajša način življenja.

	Popolnoma se strinjam	Se strinjam	Se delno strinjam	Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam
Telefon	22 %	35 %	33 %	1 %	8 %
Računalnik	16 %	40 %	30 %	6 %	9 %

V nadaljevanju nas je zanimalo, čemu bi se anketiranci lažje odpovedali, ali telefonu ali računalniku, na voljo pa je bil tudi odgovor, da se ne bi odpovedali ne enemu ne drugemu. Ugotovili smo, da bi se večina (73 %) vprašanih lažje odpovedala računalniku, 20 % anketirancev se ne bi odpovedalo niti telefonu niti računalniku in le 7 % anketirancev bi se lažje odpovedalo telefonu (Slika 16).

Slika 16: Kateri napravi bi se lažje odpovedali?

5.3 Preverjanje hipotez

Hipoteza 1: Več kot polovica anketirancev z vrstniki raje komunicira preko mobilnega telefona kot osebno.

Hipotezo smo preverjali pri prvem anketnem vprašanju, v katerem nas je zanimala pogostost načinov komuniciranja. Poleg osebnega pogovora in pogovora preko telefona nas je zanimalo

tudi, kako pogosto anketiranci komunicirajo preko neposrednega sporočanja, e-pošte in socialnih omrežij.

Ugotovili smo, da 59 % anketirancev zelo pogosto komunicira osebno, preko telefona pa zelo pogosto komunicira 47 % anketirancev, zato te hipoteze ne moremo potrditi.

Hipoteza 2: Vsaj 80 % anketirancev meni, da jim nove tehnologije lajšajo način življenja.

Drugo hipotezo smo preverjali pri sedmem in dvanajstem vprašanju, pri katerih so anketiranci morali oceniti strinjanje s posamezno trditvijo (5 – popolnoma se strinjam, 1 – sploh se ne strinjam). Za preverjanje hipoteze smo postavili dve trditvi, in sicer:

“Telefon mi lajša način življenja.”

S to trditvijo se je popolnoma strinjalo 22 % anketirancev, 35 % se jih je strinjalo in 33 % se jih je s to trditvijo delno strinjalo, 8 % anketirancev pa se s trditvijo sploh ni strinjalo.

“Računalnik mi lajša način življenja.”

S to trditvijo se je popolnoma strinjalo le 16 % anketirancev, 40 % se jih je strinjalo, 30 % se jih je strinjalo le delno. S trditvijo se sploh ni strinjalo 9 % anketirancev.

Kljub temu da se anketiranci s trditvijo večinoma strinjajo, hipoteze ne moremo potrditi, saj se z njo ne strinja dovolj odstotkov vprašanih.

Hipoteza 3: Vsaj 65 % anketirancev bi se lažje odpovedalo računalniku kot mobilnemu telefonu.

Hipotezo smo preverjali s trinajstim vprašanjem, v katerem so se anketiranci morali odločiti, kateri napravi bi se lažje odpovedali, ali telefonu ali računalniku ali pa niti telefonu niti računalniku.

Zadnjo hipotezo lahko potrdimo, saj je kar 73 % anketirancev odgovorilo, da bi se lažje odpovedalo računalniku. Le 7 % vprašanih bi se lažje odpovedalo telefonu, niti enemu niti drugemu pa se ne bi odpovedalo kar 20 % anketirancev.

6 SKLEP

Ob razvoju najrazličnejših tehnologij so se medosebni odnosi bistveno spremenili. Mladi si življenja brez mobilnih telefonov, računalnikov in interneta ne predstavljajo več. Informacijsko-komunikacijske tehnologije so omogočile nove načine komuniciranja. Razvoj le-teh pa povzroča zmanjšanje pristinih osebnih odnosov, saj mladi s svojimi vrstniki vedno pogosteje komunicirajo preko telefonov in se z njimi družijo na družabnih omrežjih.

Po pregledu nekaterih raziskav ugotavljamo da imajo avtorji različna mnenja o tem, kako tehnologije vplivajo na mlade in njihov način komuniciranja. Tako pri komuniciranju preko mobilnega telefona kot preko internetne komunikacije in socialnih omrežij izpostavljajo pisanje kratkih sporočil, kjer mladi veliko uporabljajo kratice, za katere nekateri avtorji raziskav menijo, da nas učijo novega jezika, drugi pa so mnenja, da te negativno vplivajo na osebne pogovore, ki zaradi uporabe kratic postajajo nerazumljivi. Nekateri menijo, da internet vzpodbuja socialno povezanost in da bodo tehnologije pripomogle k zblíževanju ljudi, večji enakopravnosti in spoštovanju. Pri komunikaciji naj bi pomagale tudi tistim, ki imajo težave pri vzpostavitvi osebnih odnosov. Drugi pa menijo, da se mladi zaradi interneta začnejo umikati iz družbenega življenja ter postanejo osamljeni in nesamozavestni pri osebni družbi.

Mobilni telefoni se danes uporabljajo povsod. Kamorkoli gremo, lahko vidimo nekoga, ki se pogovarja po telefonu, piše sporočilo ali preverja dogajanje na socialnih omrežjih. Ne le na ulici, tudi na javnih prireditvah ljudje prekomerno uporabljajo svoje naprave. Prav tako mladi vedno več uporabljajo mobilne telefone med poukom in na predavanjih.

Izpostavlja se tudi problem spletnega ustrahovanja, ki se vse pogosteje pojavlja in pri starših vzbuja skrbi. Mladi s pomočjo mobilnih telefonov in interneta pošiljajo sporočila z neprimerno vsebino, slike in video posnetke svojih vrstnikov. Tu lahko omenimo tudi »sexting«, pri katerem gre za pošiljanje vsebin, povezanih s spolnostjo, ki se lahko zelo hitro razširijo po spletu. Žrtve ustrahovanja se počutijo osramočene, zaprejo se vase, ne želijo hoditi v šolo, nekateri se zatečejo k drogi in alkoholu, prišlo pa je tudi že do samomorov.

V naši raziskavi smo ugotovili, da mladi še vedno ohranjajo osebno komunikacijo, vendar pa njihovi pogovori s prijatelji in družino veliko potekajo tudi preko mobilnih telefonov, socialnih omrežij in sistemov za neposredno sporočanje. Mobilne telefone mladi najpogosteje uporabljajo za pisanje SMS in MMS sporočil, ki jih v povprečju pošljejo okoli 33 na dan. Za pogovore mladi povprečno porabijo okoli 25 minut na dan, pogosto pa telefon uporabljajo tudi za dostop do interneta. Internetno komunikacijo najbolj pogosto uporabljajo za pogovore s prijatelji, najmanj pa za iskanje partnerjev. Izmed socialnih omrežij večina anketirancev zelo pogosto uporablja Facebook, ostalih naštetih omrežij pa večina sploh ne uporablja.

Pri primerjavi vplivov mobilnega telefona in internetne komunikacije na način komunikacije mladih smo ugotovili, da so anketiranci mnenja, da jim telefon in internetna komunikacija

olajšata vsakodnevno komunikacijo in hkrati lajšata način življenja. Mladi menijo, da zaradi telefona in interneta ne zapostavljajo osebnih odnosov s prijatelji, prav tako se ne strinjajo, da bi jim telefon omogočal, da se umaknejo od ljudi okoli sebe. Tudi s trditvijo, da s pomočjo telefona in socialnih omrežij spoznavajo nove prijatelje, se večina vprašanih ne strinja. O svojih težavah se anketiranci lažje pogovorijo osebno kot preko telefona ali interneta. Zelo pozitivno pa je, da se večina anketiranih preko telefona in interneta ne pretvarja za drugo osebo.

Na koncu anketnega vprašalnika nas je zanimalo, kateri napravi bi se anketiranci lažje odpovedali, telefonu ali računalniku ali pa niti enemu niti drugemu. Po pričakovanjih smo ugotovili, da bi se večina vprašanih lažje odpovedala računalniku.

Od treh zastavljenih hipotez smo potrdili le eno. Pravilno smo domnevali, da bi se vsaj 65 % anketirancev lažje odpovedalo računalniku kot pa mobilnemu telefonu. Prve hipoteze, da več kot polovica anketirancev z vrstniki raje komunicira preko mobilnega telefona kot osebno, ne moremo potrditi, saj smo ugotovili, da anketiranci s prijatelji najbolj pogosto komunicirajo osebno. Tudi hipoteze, da vsaj 80 % anketirancev meni, da jim nove tehnologije lajšajo način življenja, ne moremo potrditi. S to trditvijo so se anketiranci sicer večinoma strinjali, vendar ne dovolj visoko odstotno mero, da bi hipotezo lahko potrdili.

LITERATURA IN VIRI

- Amon, Bojan. 2014. *Mobilno sporočanje – kaj je najbolj zame?*
[Http://www.siol.net/novice/tehnologija/racunalnistvo/2014/02/mobilno_sporocanje_kaj_j_e_najbolje_zame](http://www.siol.net/novice/tehnologija/racunalnistvo/2014/02/mobilno_sporocanje_kaj_j_e_najbolje_zame) (25. 5. 2015).
- Bajec, Medeja. 2014. *Vse kar morate vedeti preden začnete uporabljati Twitter.*
[Http://www.vikingmarketing.si/vse-kar-morate-vedeti-preden-zacnete-uporabljeni-twitter/](http://www.vikingmarketing.si/vse-kar-morate-vedeti-preden-zacnete-uporabljeni-twitter/) (7. 5. 2015).
- Balsey, Bill. 2005. *Cyberbullying: An emerging threat to the »Always on« generation.*
[Http://www.cyberbullying.ca/pdf/Cyberbullying_Article_by_Bill_Balsey.pdf](http://www.cyberbullying.ca/pdf/Cyberbullying_Article_by_Bill_Balsey.pdf) (23. 7. 2015).
- Beal, Vangie. B. I. *Internet.* [Http://www.webopedia.com/TERM/I/Internet.html](http://www.webopedia.com/TERM/I/Internet.html) (19. 4. 2015).
- Bhat, Sajid Yousuf in Muhammad Abulaish. 2013. Analysis and mining of online social networks: emerging trends and challenges. *WIRES data mining knowl Discov* 3 (6): 408-444.
- Boyd, Danah M. in Nicole B. Ellison. 2008. Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of computer – mediated communication* 13 (1): 210-230.
- Breščak, Borut. B. I. *Svetovni splet.* [Http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/omrezja/60_storitve/splet.html](http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/omrezja/60_storitve/splet.html) (26. 4. 2015).
- Bučar, Maja. 2001. *Razvojno dohitevanje z informacijsko tehnologijo?* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Campbell, Marilyn. 2005. *The impact of the mobile phone on young people's social life.*
[Http://eprints.qut.edu.au/3492/1/3492.pdf](http://eprints.qut.edu.au/3492/1/3492.pdf) (18. 5. 2015).
- Chorpa, Karan. 2013. *The effects of social media on how we speak and write.*
[Http://www.socialmediatoday.com/content/effects-social-media-how-we-speak-and-write](http://www.socialmediatoday.com/content/effects-social-media-how-we-speak-and-write) (2. 6. 2015).
- Čelebić, Gorana in Dario Ilija Rendulić. 2012. *ITdesk.info – načrtovanje računalniškega e-izobraževanja s prostim dostopom – Priročnik za digitalne pismenosti: Osnovni pojmi informacijske in komunikacijske tehnologije.*
[Http://www.itdesk.info/slo/prirocnik/prirocnik_osnovni_pojmi_informacijske_tehnologije.pdf](http://www.itdesk.info/slo/prirocnik/prirocnik_osnovni_pojmi_informacijske_tehnologije.pdf) (17. 4. 2015).
- E. B., 2013. *Joel, kličem s pravega mobilnega telefona.*
[Http://www.slovenskenovice.si/novice/svet/joel-klicem-s-pravega-mobilnega-telefona](http://www.slovenskenovice.si/novice/svet/joel-klicem-s-pravega-mobilnega-telefona) (8. 4. 2015).
- eBizMBA. 2015. *Top Most Popular Social Networking Sites.*
[Http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites](http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites) (4. 5. 2015).
- Eurostat. 2014. *Statistika informacijske družbe – gospodinjstva in posamezniki.*
[Http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Information_society_statistics_-_households_and_individuals/sl#Dostop_do_IKT_in_njihova_uporaba](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Information_society_statistics_-_households_and_individuals/sl#Dostop_do_IKT_in_njihova_uporaba) (14. 7. 2015).
- Fayard, Anne-Laure in Gerardine DeSanctis. 2010. Enacting language games: the development of a sense of 'we-ness' in online forum. *Information system journal* 20 (4): 383-416.
- Fiske, John. 2005. *Uvod v komunikacijske študije.* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Fowler, Sara. 2014. *Cell phones then and now*. [Http://stemjobs.com/cell-phones-then-and-now/](http://stemjobs.com/cell-phones-then-and-now/) (4. 8. 2015).
- Goltnik Urnaut, Anita. 2009. *Poslovno komuniciranje*. [Http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vs/Gradiva_ESS/Impletum/IMPLETUM_303POSLOVNI_Poslovno_Fink.pdf](http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vs/Gradiva_ESS/Impletum/IMPLETUM_303POSLOVNI_Poslovno_Fink.pdf) (12. 3. 2015).
- Haddon, Leslie. 2008. *Young people's diverse use of multimedia mobile phones*. [Http://www.lse.ac.uk/media@lse/whoswho/academicstaff/lesliehaddon/icapanelhaddon.pdf](http://www.lse.ac.uk/media@lse/whoswho/academicstaff/lesliehaddon/icapanelhaddon.pdf) (4. 8. 2015).
- Hribar, Uroš. 2007. Razvoj mobilnih tehnologij. V *Mobilne refleksije*, ur. Vasja Vehovar, 285-320. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Kavčič, Bogdan. 2004. *Osnove poslovnega komuniciranja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
- Kos, Tjaša. 2012. *Danes je telefonija samoumevna*. [Http://www.prlekija-on.net/ostale-novice/3862/telefon-patent-st-174465-je-star-136-let.html](http://www.prlekija-on.net/ostale-novice/3862/telefon-patent-st-174465-je-star-136-let.html) (7. 4. 2015).
- Mihaljčič, Zlatko. 2006. *Poslovno komuniciranje*. Ljubljana: Jutro.
- Miura, Asako in Kiyomi Yamashita. 2007. *Psychological and social influences on blog writing: An online survey of blog authors in Japan*. [Http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2007.00381.x/epdf](http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2007.00381.x/epdf) (6. 8. 2015).
- Možina, Stane, Mitja Tavčar in Ana Nuša Knežević. 1995. *Poslovno komuniciranje*. Maribor: Obzorja.
- Oblak, Tanja. 2003. *Izzivi e-demokracije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Pantič, Nejc. 2013. *Kibernetsko ustrahovanje*. [Http://www.fvv.um.si/dv2013/zbornik/informacijska_varnost/pantic.pdf](http://www.fvv.um.si/dv2013/zbornik/informacijska_varnost/pantic.pdf) (3. 8. 2015).
- Phillips, Sarah. 2007. *A brief history of Facebook*. [Http://www.theguardian.com/technology/2007/jul/25/media.newmedia](http://www.theguardian.com/technology/2007/jul/25/media.newmedia) (6. 5. 2015).
- Počkar, Mirjam. 2008. *Poslovno komuniciranje*. [Http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vs/Gradiva_ESS/Impletum/IMPLETUM_304POSLOVNI_Poslovno_Pockar.pdf](http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vs/Gradiva_ESS/Impletum/IMPLETUM_304POSLOVNI_Poslovno_Pockar.pdf) (7. 9. 2015).
- Praprotnik, Tadej. 2007. Jezik u (kon)tekstu računalno posredovane komunikacije. *Medijska istraživanja* 13 (2): 85-96.
- Pušnik, Maruša. 2009. Telefonska razmerja: O razvoju telefona in premenah družbenih interakcij. V *Mobilni telefon in transformacija vsakdana*, ur. Tanja Oblak Črnič in Breda Luthar, 31-52. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Rebernik, Andreja. 2013. *Vpliv socialnih omrežij na mladostnike*. [Http://www.siol.net/trendi/lepota_in_zdravje/aktualno/2013/09/socialna_spletna_omrezja_mladostniki_vpliv.aspx](http://www.siol.net/trendi/lepota_in_zdravje/aktualno/2013/09/socialna_spletna_omrezja_mladostniki_vpliv.aspx) (11. 6. 2014).
- Romiszowski, Alexander in Robin Mason. B. I. *Computer-mediated communication*. [Http://www.aect.org/edtech/ed1/15.pdf](http://www.aect.org/edtech/ed1/15.pdf) (8. 7. 2015).
- Rouse, Margaret. 2008. *Instant messaging(IM or IM-ing or AIM)*. [Http://searchunifiedcommunications.techtarget.com/definition/instant-messaging](http://searchunifiedcommunications.techtarget.com/definition/instant-messaging) (27. 4.2015).
- Rouse, Margaret. 2015. *LinkedIn*. [Http://whatis.techtarget.com/definition/LinkedIn](http://whatis.techtarget.com/definition/LinkedIn) (8. 5. 2015).

- Schurigin, Gwen O. in Kathleen Clarke-Pearson. 2011. *The impact of social media on children, adolescents, and families*.
[Http://pediatrics.aappublications.org/content/127/4/800.full?sid=4f54b3cb-d54c-4671-85db-38034f238ec9](http://pediatrics.aappublications.org/content/127/4/800.full?sid=4f54b3cb-d54c-4671-85db-38034f238ec9) (1. 6. 2015).
- Sigman, Aric. 2013. *The impact of screen media on children: A eurovision for parliament*.
[Http://www.ecswe.org/downloads/publications/QOC-V3/Chapter-4.pdf](http://www.ecswe.org/downloads/publications/QOC-V3/Chapter-4.pdf) (4. 6. 2014).
- Socialbakers. 2015. *Facebook statistics directory*.
[Http://www.socialbakers.com/statistics/facebook/](http://www.socialbakers.com/statistics/facebook/) (6. 11. 2015).
- SSKJ (*Slovar slovenskega knjižnega jezika*). 2008. Ljubljana: DZS.
- Stewart, Erin. 2013. *Does cell phone use really affect our communication skills?*
[Http://lhslance.org/2013/features/cell-phone-use-really-affect-communication-skills/](http://lhslance.org/2013/features/cell-phone-use-really-affect-communication-skills/)
 (19. 5. 2015).
- Stopbullying.gov. B. 1. *What is cyberbullying*.
[Http://www.stopbullying.gov/cyberbullying/what-is-it/index.html](http://www.stopbullying.gov/cyberbullying/what-is-it/index.html) (19. 5. 2015).
- SURS. 2011. *Slovenska mladina po pogostosti uporabe spleta nad evropskih povprečjem*.
[Http://www.ris.org/db/27/11965/Raziskave/Slovenska_mladina_po_pogostosti_uporabe_spleta_nad_evropskim_povpre%C4%8Djem/0/?preid=336](http://www.ris.org/db/27/11965/Raziskave/Slovenska_mladina_po_pogostosti_uporabe_spleta_nad_evropskim_povpre%C4%8Djem/0/?preid=336) (14. 7. 2015).
- SURS. 2014. *Mednarodni dan mladih 2014*.
[Http://www.stat.si/StatWebPDF/PrikaziNovicaOldPDF.aspx?id=6427&lang=sl](http://www.stat.si/StatWebPDF/PrikaziNovicaOldPDF.aspx?id=6427&lang=sl)
 (14. 7. 2015).
- Tech Terms. 2010. *ICT*. [Http://techterms.com/definition/ict](http://techterms.com/definition/ict) (27. 4. 2015).
- TheFreeDictionary. 2011. *Hypertext transfer protocol*.
[Http://www.thefreedictionary.com/Hhttp](http://www.thefreedictionary.com/Hhttp) (26. 4. 2015).
- Tokunaga, Robert S. in Stephen A. Rains. 2010. An evolution of two characterizations of the relationships between problematic internet use, time spent using the internet, and psychosocial problems. *Human communication research* 36 (4): 512-545.
- Tong, Stephanie T., Brandon Van Der Heide in Lindsey Langwell. 2008. *Too much of a good thing? The relationship between number of friends and interpersonal impressions on Facebook*. [Http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2008.00409.x/epdf](http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2008.00409.x/epdf)
 (26. 5. 2015).
- Tyler, Tom R. 2002. Is the Internet changing social life? It seems the more things change, the more they stay the same. *Journal of social issues* 58 (1): 195-205.
- Ule, Mirjana. 2009. *Psihologija komuniciranja in medosebnih odnosov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Valeničič, Erik. 2008. *Odvisnu? Od interneta? Mobilnega telefona?*
[Http://www.mladina.si/43950/odvisni-od-interneta-mobilnega-telefona/](http://www.mladina.si/43950/odvisni-od-interneta-mobilnega-telefona/) (25. 11. 2014).
- Villines, Zawn. 2012. *How texting changes communication*.
[Http://www.goodtherapy.org/blog/texting-teens-adults-communication-0726126](http://www.goodtherapy.org/blog/texting-teens-adults-communication-0726126)
 (26. 5. 2015).
- Wyn, Johanna, Hernan Cuervo, Dan Woodman in Helen Stokes. 2005. *Young people, wellbeing and communication technologies*.
[Http://apo.org.au/files/Resource/young_people_and_technology_report_2.pdf](http://apo.org.au/files/Resource/young_people_and_technology_report_2.pdf)
 (1. 6. 2015).

PRILOGA

Priloga 1 Anketni vprašalnik

ANKETNI VPRAŠALNIK

Sem Eva Turk, absolventka Fakultete za management, Koper. Z anketnim vprašalnikom želim raziskati navade komuniciranja mladih in vpliv tehnologije na njihovo komuniciranje. Anketa je anonimna, pridobljene podatke pa bom uporabila izključno za namen diplomske naloge.

Način komunikacije**1. Kako pogosto komuniciraš s prijatelji, družino in sorodniki?**

	5 - Zelo pogosto	4 - Pogosto	3 - Včasih	2 - Zelo redko	1 - Nikoli
Osebno	☐	☐	☐	☐	☐
Preko telefona	☐	☐	☐	☐	☐
Prek sistemov za neposredno sporočanje (Skype, Facebook Messenger, Google Hangouts)	☐	☐	☐	☐	☐
E-pošta	☐	☐	☐	☐	☐
Preko socialnih omrežij	☐	☐	☐	☐	☐

Mobilni telefon**2. Pri kateri starosti si začel uporabljati svoj prvi mobilni telefon? ____****3. Kako pogosto uporabljaš mobilni telefon za:**

	5 - Zelo pogosto	4 - Pogosto	3 - Včasih	2 - Zelo redko	1 - Nikoli
Pošiljanje SMS in MMS sporočil	☐	☐	☐	☐	☐
Pogovor	☐	☐	☐	☐	☐
Igranje iger	☐	☐	☐	☐	☐
Fotografiranje, snemanje video posnetkov	☐	☐	☐	☐	☐
Uporabo interneta	☐	☐	☐	☐	☐
Poslušanje glasbe	☐	☐	☐	☐	☐

4. Koliko SMS sporočil, v povprečju, pošlješ dnevno? ____

5. Koliko minut, v povprečju, porabiš za pogovore po telefonu? ____

6. Kako pogosto komuniciraš preko telefona?

	5 - Večkrat na dan	4 - Pogosto	3 - Včasih	2 - Zelo redko	1 - Nikoli
S prijatelji	☐	☐	☐	☐	☐
S fantom/punco	☐	☐	☐	☐	☐
S starši	☐	☐	☐	☐	☐
S starimi starši	☐	☐	☐	☐	☐
S sodelavci/sodelavkami	☐	☐	☐	☐	☐
S sošolci/sošolkami	☐	☐	☐	☐	☐

7. Oцени strinjanje s spodnjimi trditvami(1 – sploh se ne strinjam, 5 – popolnoma se strinjam)

	5 - Popolnoma se strinjam	4 - strinjam	3 - Se delno strinjam	2 - Se ne strinjam	1 - Sploh se ne strinjam
Telefon mi olajša vsakodnevno komunikacijo.	☐	☐	☐	☐	☐
Uporaba telefona mi omogoča, da se lahko umaknem od ljudi okoli sebe.	☐	☐	☐	☐	☐
O svojih težavah se lažje pogovarjam preko telefona kot ½iz oči v oči½.	☐	☐	☐	☐	☐
Z uporabo telefona zapostavljam osebne odnose s prijatelji.	☐	☐	☐	☐	☐
Preko telefona lahko spoznam več novih prijateljev.	☐	☐	☐	☐	☐
Telefon mi omogoča, da se pretvarjam za drugo osebo.	☐	☐	☐	☐	☐

5 - Popolnoma se strinjam 4 - Se delno strinjam 3 - Se delno strinjam 2 - Se ne strinjam 1 - Sploh se ne strinjam

Telefon mi lajša način življenja.

Internetna komunikacija

8. Kako pogosto uporabljaš internetno komunikacijo za:

5 - Zelo pogosto 4 - Pogosto 3 - Včasih 2 - Zelo redko 1 - Nikoli

Pogovor s prijatelji

Spoznavanje novih ljudi

Iskanje partnerja

Pogovor o določeni temi

9. Kako pogosto uporabljaš naslednja socialna omrežja?

5 - Zelo pogosto 4 - Pogosto 3 - Včasih 2 - Zelo redko 1 - Ne uporabljam

Facebook

Twitter

Instagram

MySpace

Badoo

LinkedIn

Drugo:

10. Koliko prijateljev imaš na Facebooku? ____

11. Koliko prijateljev iz Facebooka poznaš tudi osebno?

- Vse
 Več kot pol
 Manj kot pol
 Skoraj nobenega

12. Oцени strinjanje s spodnjimi trditvami(1 – Sploh se ne strinjam, 5 – Popolnoma se strinjam).

	5 Popolnoma se strinjam	4 - strinjam	3 - Se strinjam	2 - Se delno strinjam	1 - Se ne strinjam	Sploh se ne strinjam
Internetna komunikacija mi olajša vsakodnevno komunikacijo.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
O svojih težavah se lažje pogovarjam preko interneta kot ½iz oči v oči½.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zaradi socialnih omrežij zapostavljam osebne odnose s prijatelji.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Socialna omrežja mi pomagajo pridobiti več novih prijateljev.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Socialna omrežja mi omogočajo, da se pretvarjam za drugo osebo.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Računalnik mi lajša način življenja.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Čemu bi se lažje odpovedal/a, telefonu ali računalniku?

- Telefonu
 Računalniku
 Niti telefonu, niti računalniku

14. Spol

- Moški
 Ženski

15. Koliko ste stari? ____